

**ZESPÓŁ SZKOLNO-PRZEDSZKOLNY W BALICACH
SZKOŁA PODSTAWOWA W BALICACH**

**WYMAGANIA EDUKACYJNE
Z JĘZYKA POLSKIEGO DLA KLASY VII**

ROK SZKOLNY 2020/2021

Nauczyciel języka polskiego

Żaneta Matacz

Przedmiotowy system oceniania do podręczników *Świat w słowach i obrazach oraz Gramatyka i stylistyka dla klasy 7*

Temat lekcji	Teksty literackie, teksty kultury, treści językowe i stylistyczne, formy wypowiedzi	Wymagania			
		ocena: dopuszczający	ocena: dostateczny	ocena: dobry	ocena: bardzo dobry
		Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:
Po co czytać? (lekcja godzinna)	<i>Czytanie jako słuchanie siebie</i> (s. 7–9) Jacek Dukaj, <i>Wroniec</i> , fragment (s. 9) wewnętrzna mowa czytelnika	• czyta cicho ze zrozumieniem, wyszukując potrzebne informacje; • potrafi sformułować odpowiedź na pytanie, po co ludzie czytają; • w wypowiedziach odwołuje się przynajmniej do jednego utworu	• potrafi podać szczegółowe znaczenia słów <i>przyjemność</i>, <i>mądrość</i> (w kontekście aktu lektury); • w wypowiedziach odwołuje się lektur szkolnych	• rozumie istotę czytania jako formy spotkania z samym sobą; • wyjaśnia pojęcie <i>wewnętrzna mowa czytelnika</i>	• określa, na czym polega subiektywny charakter lektury
Czytanie jako spotkanie z Innym (lekcja godzinna)	<i>Czytanie jako spotkanie z Innym</i> (s. 10–11) Gerard Boersma, <i>Inny świat – mężczyzna czytający książkę</i> (s. 12)	• zadaje pytania do czytanego tekstu; • podaje synonimy do słowa <i>inny</i>; • opisuje świat przedstawiony na obrazie Gerarda Boersmy	• podaje przykłady wskazanych rodzajów inności; • wyróżnia w przywołanym tekście Jacka Dukaja bliskie i obce elementy świata przedstawionego; • interpretuje tytuł obrazu Gerarda Boersmy	• wskazuje przykłady książek, które czymś go zaskoczyły, i uzasadnia swój wybór; • przygotowuje autoportret z ulubionym tekstem literackim	• wyjaśnia funkcję zapisu słowa <i>Inny</i> wielką literą
O poecie na wiosnę... (Kazimierz Wierzyński,	Kazimierz Wierzyński, <i>Zielono mam w głowie</i> (s. 194)	• czyta utwór głośno i wyrażnie; • określa osobę mówiącą w wierszu;	• czyta głośno, dokonując interpretacji; • podaje cechy osoby mówiącej i uzasadnia je	• nazywa stany emocjonalne osoby mówiącej w wierszu; • wyjaśnia symboliczne znaczenia kolorów;	• wyjaśnia sens wyznania osoby mówiącej w wierszu; • opisuje wyobrażoną przez siebie malarską wersję

Zielono mam w głowie) (lekcja godzinna)		• wskazuje w wierszu motywy ze świata przyrody; • określa nastrój wiersza	cytatami; • określa tematykę utworu; • wyjaśnia, czym jest przerzutnia; • wskazuje sformułowania wywołujące „barwne” wrażenia	• określa, jaką funkcję pełnią motywy roślinne; • wskazuje przerzutnię	wiersza; • wyjaśnia, co daje zastosowanie przerzutni
Bliskie związki poezji ze... sportem (Kazimierz Wierzyński, 100 m) (lekcja godzinna)	Kazimierz Wierzyński, <i>100 m</i> (s. 196) rymy dokładne, niedokładne, żeńskie, męskie	• czyta utwór głośno i wyraźnie; • określa osobę mówiącą w wierszu; • określa tematykę utworu; • proponuje własny tytuł wiersza; • odczytuje rymy	• charakteryzuje sytuację liryczną; • określa cel sportowca, środki, które prowadzą go do celu, i przeciwnika, którego musi pokonać; • rozróżnia rymy dokładne i niedokładne, żeńskie i męskie	• nazywa stany emocjonalne osoby mówiącej w wierszu; • określa funkcję, jaką pełnią rymy w wierszu; • wypowiada się na temat wierszy o tematyce sportowej	• wymienia bohaterów innych utworów, którzy cechami przypominają postać mówiącą w wierszu, i uzasadnia swoją opinię; • dokonuje przekładu wiersza na język filmu
Skąd się wzięła literatura? (lekcja godzinna)	<i>Zaczął się od mówienia...</i> (s. 14–15) <i>Wszystko było poezją, czyli o wspólnej kolebce liryki i epiki</i> (s. 39–41)	• zapoznaje się z historią powstania literatury; • wie, że najstarsze teksty były przekazywane ustnie; • czyta tekst ze zrozumieniem, wybiera wskazane informacje	• określa rolę tradycji oralnej w powstaniu piśmiennictwa; • odszukuje informacje na osi czasu, łączy je z przeczytanym tekstem	• charakteryzuje rolę poezji w czasach antycznych; • na podstawie tekstu wyjaśnia, w jakim celu ludzkość zaczęła tworzyć literaturę	• wskazuje cechy literatury oralnej; • rozumie istotę poetyckiej formy liryki i epiki w czasach antycznych
Biblia – księga nad księgami (lekcja godzinna)	infografika: <i>Święta księga</i> (s. 18–19) William Blake, <i>Stworzenie świata</i> (s. 44)	• zna i stosuje wiadomości dotyczące Biblii z klas 4–6; • wyszukuje w tekście potrzebne informacje; • zapoznaje się z informacjami zawartymi w infografice	• określa genezę Biblii; • doskonalą umiejętność korzystania z przypisów	• wskazuje i odczytuje symbole i motywy biblijne występujące w tekstach kultury; • omawia walory estetyczne przywołanych tekstów	• analizuje i porównuje teksty kultury; • analizuje i interpretuje <i>Stworzenie świata</i> Williama Blake’a oraz dzieła malarskie zawarte w infografice
Malarska wizja stworzenia człowieka – „czytamy” fresk Michała Anioła	Michał Anioł, <i>Stworzenie Adama</i> (s. 24–25) tekst kultury, fresk	• rozpoznaje na obrazie biblijny motyw stworzenia człowieka; • zapoznaje się z podstawowymi informacjami	• zna treść biblijnej opowieści o stworzeniu człowieka; • odtwarza podstawowe informacje na temat autora i	• formułuje instrukcję dotyczącą analizy obrazu; • określa zasady kompozycji dzieła; • opisuje relacje zachodzące	• objaśnia symbolikę ukazanej sceny, odwołując się do Biblii; • omawia podobieństwa i różnice dotyczące rodowodu

(lekcja godzinna)		na temat autora i dzieła; • wyczyta elementy przedstawione na obrazie; • komentuje tytuł dzieła	dzieła; • charakteryzuje wygląd poszczególnych elementów obrazu; • nazywa uczucia postaci przedstawionych na obrazie; • wyjaśnia znaczenie poszczególnych elementów dzieła	między przedstawionymi postaciami; • wyjaśnia sens obrazu, korzystając z informacji w podręczniku; • wie, na czym polega technika fresku	człowieka przedstawionego w malarstwie i literaturze
Krótki przewodnik po Edenie (Księga Rodzaju, Pierwotny stan szczęścia) (lekcja godzinna)	<i>Biblia – fragmenty Starego Testamentu, Księgi Rodzaju (2,8–25: Pierwotny stan szczęścia) (s. 20–21)</i> Hieronim Bosch, <i>Ogród rozkoszy ziemskich</i> (s. 20) Bracia Limbourg, <i>Pierwszy grzech i wypędzenie pierwszych rodziców</i> (s. 21) symbol, motyw	• klasyfikuje przeczytany tekst jako fragment Biblii; • wymienia w kolejności najważniejsze wydarzenia; • wymienia i ogólnie omawia elementy świata przedstawionego; • wskazuje na pokrewieństwo kategorii <i>raj</i> i <i>szczęście</i>	• krótko streszcza przebieg wydarzeń; • określa elementy świata przedstawionego, odwołując się do tekstu; • porównuje biblijny opis raju z jego malarskimi wyobrażeniami; • pisze krótki tekst argumentacyjny	• wyjaśnia ogólne znaczenie motywu raju, podaje synonimy tego słowa; • wskazuje inne motywy o charakterze symbolicznym; • potrafi zinterpretować znaczenie tytułu opowieści (<i>Pierwotny stan szczęścia</i>); • określa wartości związane z motywem raju	• wskazuje i interpretuje zawarte w tekście motywy o charakterze symbolicznym; • porównuje naukową i biblijną wizję stworzenia świata; • definiuje i interpretuje słowo <i>szczęście</i> w kontekście opowieści biblijnej; • układa rozwinięty opis miejsca, stosuje zróżnicowane słownictwo opisowe; • sprawnie sporządza tekst argumentacyjny, bogato argumentuje
Jak ludzie komunikują się ze sobą? (lekcja godzinna)	<i>Co to jest komunikacja?, Elementy komunikacji językowej – podręcznik Gramatyka i stylistyka</i> (s. 70–73) znak:	• wymienia różne sposoby komunikowania się ludzi; • zwraca uwagę na rolę nadawcy i odbiorcy w procesie komunikacji językowej	• określa język jako system znaków; • wyjaśnia, jaką funkcję pełni język ciała w przekazywaniu informacji; • potrafi wskazać niezbędne elementy procesu komunikacji	• odróżnia znaki umowne i naturalne; • wskazuje różne aspekty komunikacji niewerbalnej; • charakteryzuje składniki aktu komunikacji językowej; • wyjaśnia, na czym polega kompetencja językowa	• rozumie konieczność uwzględnienia kontekstu kulturowego w odczytywaniu komunikatów niewerbalnych; • wskazuje warunki skutecznej komunikacji

	konwencjonalny, naturalny; komunikacja: językowa, niewerbalna; składniki aktu komunikacji: nadawca, odbiorca, komunikat, kod, kontekst, kontakt; kompetencja językowa				
Epoka wielkiej komunikacji (lekcja godzinna)	<i>W cyfrowym świecie. Epoka wielkiej komunikacji</i> (s. 318–321)	• czyta cicho ze zrozumieniem, wyszukując potrzebne informacje; • wymienia wybrane współczesne środki przekazywania informacji; • wyjaśnia znaczenie słowa <i>multimedialny</i>; • potrafi wskazać korzyści i zagrożenia płynące z internetu	• wymienia wynalazki techniczne XX wieku określane mianem rewolucji audiowizualnej; • wyjaśnia różnicę między transmisją a interakcją; • wyjaśnia pochodzenie niektórych terminów komputerowych; • wylicza korzyści i zagrożenia płynące z internetu	• charakteryzuje współczesne środki przekazywania informacji; • omawia przykład zastosowania techniki cyfrowej; • uzasadnia stwierdzenie, że internauta może być jednocześnie nadawcą i odbiorcą informacji; • formułuje, korzystając z tekstu, zasady postępowania się współczesnymi mediami; • wylicza korzyści i zagrożenia związane z grami komputerowymi	• przygotowuje projekt wystąpienia multimedialnego; • przedstawia pomysł swojej wymarzonej gry komputerowej
Intencja i cel wypowiedzi a grzeczność językowa (lekcja	<i>Intencja i cel wypowiedzi, Co to jest intencja wypowiedzi?</i> – podręcznik	• rozumie, że każdy komunikat jest formułowany w określonym celu; • zna pojęcia: <i>aprobata</i>, <i>dezaprobata</i>, <i>negacja</i>,	• określa rodzaje wypowiedzi ze względu na cel; • zna i potrafi zdefiniować pojęcia niezbędne w	• doskonalą umiejętność formułowania myśli zgodnie z założoną intencją; • odczytuje z tekstu intencję wypowiedzi;	• zwraca uwagę na rolę intonacji w wypowiedziach ustnych; • wskazuje przykłady dokonywania zmian w

dwugodzinna)	<i>Gramatyka i stylistyka</i> (s. 80–82) intencja wypowiedzi, cel wypowiedzi, grzeczność językowa	<i>prowokacja</i> ; • rozumie, czym jest grzeczność językowa (etykieta językowa)	formułowaniu wypowiedzi zgodnie z intencją jej autora; • definiuje pojęcie <i>grzeczność językowa</i>	• zna i stosuje zasady etykiety językowej; • redaguje krótkie wypowiedzi pisemne zgodnie z etykietą językową	rzeczywistości za pomocą języka; • omawia główne cechy współczesnego modelu grzeczności językowej
Skąd się wzięły mity? (lekcja godzinna)	Zygmunt Kubiak, <i>U źródeł mitów greckich</i> (s. 34–37) mit, tekst popularnonaukowy	• czyta uważnie tekst, wybierając odpowiednie informacje	• odróżnia mity heroiczne od innych; • opracowuje oś czasu z opisem	• wskazuje przykłady mitów, których fabuła wiąże się z morzem; • wskazuje w tekście fragmenty pisane stylem naukowym oraz mające charakter poetycki; • kwalifikuje tekst jako popularnonaukowy i uzasadnia swoje zdanie	• wyjaśnia symbolikę motywu morza; • określa, na czym polega związek mitów i literatury
Tezeusz – ateński bohater (lekcja godzinna)	<i>Dzieje Tezeusza</i> , fragment <i>Mitologii</i> Jana Parandowskiego (s. 27–30) mit, symbol	• wymienia najważniejsze wydarzenia tekstu; • przedstawia Tezeusza; • wie, że utwór jest mitem; • wymienia wybrane elementy świata przedstawionego	• relacjonuje przebieg wydarzeń w micie; • określa elementy świata przedstawionego; • wymienia dokonania bohatera, jego zasługi i winy; • wyjaśnia, czym są mit i mitologia; • wyjaśnia frazeologizmy wywodzące się z mitologii; • opowiada o znanych bogach i bohaterach mitologicznych	• ocenia dokonania bohatera; • odczytuje sens mitu, odwołując się do tekstu; • rozumie, czym są prawda historyczna, fikcja literacka, fantastyka; • wyjaśnia symboliczne znaczenie nici Ariadny i labiryntu	• wymienia znane mity i przedstawia sensy wybranych opowieści tego typu; • formułuje hipotezę, uzasadnia ją, korzystając z tekstu źródłowego
Moim zdaniem, czyli jak wyrazić swoją opinię (lekcja godzinna)	<i>„Jeśli chodzi o mnie...” – opinia i jej uzasadnienie</i> (s. 93–94)	• odróżnia informację od opinii; • wskazuje sformułowania podkreślające fakt	• wyraża własne zdanie i je uzasadnia; • układa zdania złożone, w których do opinii dodaje	• przekształca podane sformułowania w taki sposób, aby sygnalizowały fakt wypowiedzianego we własnym	• formułuje wypowiedzi logiczne, zrozumiałe i poprawne pod względem językowym;

	informacja, opinia	wypowiadania się we własnym imieniu; • formułuje proste opinie na temat przeczytanego tekstu, podkreślając, że mówi we własnym imieniu	wstępny argument	imieniu; • wyraża własną opinię, gromadząc na jej poparcie kilka argumentów; • porządkuje argumenty za pomocą wskazujących na to sformułowań	• wykorzystuje zaproponowane przez siebie sposoby wyrażania własnej opinii
Uczymy się dyskutować (lekcja dwugodzinna)	<i>Moje zdanie jest takie, czyli warsztat dyskutanta</i> (s. 85) dyskusja, opinia, argument	• wyjaśnia, czym jest dyskusja; • podejmuje próbę udziału w dyskusji; • formułuje swoje sądy	• w formułowanych sądach potrafi zaznaczyć brak stanowczości; • gromadzi argumenty na poparcie tezy; • bierze udział w dyskusji; • wie, jakie zasady obowiązują dyskutantów	• formułuje opinię popartą uzasadnieniem; • posługuje się słownictwem pozwalającym wyrazić i uzasadnić własne zdanie (doskonalenie umiejętności argumentacji); • zabiera głos w dyskusji zgodnie z obowiązującymi zasadami	• bierze czynny udział w dyskusji, potrafi przekonująco przedstawiać swoje stanowisko
Dokąd zmierzasz, człowieku? (Adam Zagajewski, <i>Szybki wiersz</i>) (lekcja godzinna)	Adam Zagajewski, <i>Szybki wiersz</i> (s. 228) chorał gregoriański	• czyta głośno i wyraźnie tekst utworu; • cytuje fragmenty wiersza wskazujące na sytuację liryczną, w jakiej znajduje się bohater; • wskazuje w wierszu informacje na temat okoliczności towarzyszących przedstawionej sytuacji; • nazywa stan ducha osoby mówiącej w wierszu	• określa przeżycia, stany emocjonalne bohatera; • charakteryzuje sytuację liryczną; • wskazuje w tekście fragmenty dotyczące miejsca pobytu bohatera; • opowiada o świecie przedstawionym w wierszu; • odczytuje zaskakujące połączenia słowne	• czyta głośno, dokonując interpretacji; • podaje charakterystyczne cechy chorału jako utworu muzycznego; • wyjaśnia sens sformułowań określających sytuację, w jakiej znalazł się bohater	• określa problematykę wiersza, rozwijając wybraną propozycję; • wypowiada się na temat odrodzenia elementów chorałowych w muzyce popularnej; • porównuje wiersz z chorałem
Świat przekształcony magią (Adam Zagajewski, <i>Wzgórze</i>) (lekcja godzinna)	Adam Zagajewski, <i>Wzgórze</i> (s. 231) Paul Cézanne, <i>Góra Sainte-Victoire</i> (s. 231)	• czyta głośno i wyraźnie tekst utworu; • formułuje pytania, które nasuwają się po przeczytaniu wiersza; • wypowiada się na temat	• proponuje inny tytuł dla obrazu; • rozumie, jaki sposób tworzenia obrazu poetyckiego zastosował Zagajewski	• wskazuje we fragmencie zapisków zdanie, które mogłoby być wyjaśniającym komentarzem do wiersza; • porównuje świat przedstawiony	• porównuje środki artystycznego wyrazu zastosowane przez poetę i malarza; • wypowiada się na temat roli

		obrazu		na obrazie i w wierszu • określa rolę poezji	poezji, odwołując do wybranych przykładów; • pisze zmetaforyzowany opis przedstawionego pejzażu
Portret zdeformowany, czyli taka jest, a jaka powinna być żona (lekcja dwugodzinna)	Ignacy Krasicki, <i>Żona modna</i> (s. 47–52) Adam Mickiewicz, <i>Żona uparta</i> (s. 58) William Hogarth, <i>Modne małżeństwo</i> (s. 51) plakat z filmu <i>Żona modna</i> , reż. Vincente Minelli (s. 55) satyra, bajka (bajka narracyjna, bajka epigramatyczna)	• poznaje najważniejsze fakty z biografii Adama Mickiewicza i Ignacego Krasickiego; • odtwarza treść satyry Ignacego Krasickiego; • wymienia bohaterów, wstępnie ich charakteryzuje; • opisuje na podstawie utworu <i>Żona modna</i> wygląd domu i ogrodu pana Piotra przed jego ślubem i po zmianach wprowadzonych przez tytułową bohaterkę; • wskazuje w tekście Krasickiego fragment zawierający przesłanie satyry; • klasyfikuje utwór jako satyrę; • odtwarza treść bajki <i>Żona uparta</i>; • klasyfikuje utwór Adama Mickiewicza jako bajkę; • wskazuje przesłanie zawarte w bajce Mickiewicza; • wskazuje w utworze neologizmy	• streszcza satyrę Krasickiego; • nazywa wady bohaterów; • wskazuje cechy satyry jako gatunku literackiego; • wyjaśnia przesłanie satyry; • opowiada treść bajki <i>Żona uparta</i>; • wyjaśnia neologizmy występujące w utworze Adama Mickiewicza; • potrafi wskazać cechy gatunkowe bajki w <i>Żonie upartej</i>; • komentuje przesłanie zawarte w utworze Mickiewicza	• analizuje i komentuje historię małżeństwa pana Piotra i jego żony; • dostrzega uniwersalność postaw bohaterów; • uzasadnia przynależność <i>Żony modnej</i> do gatunku satyry; • porównuje utwór Krasickiego i obraz Hogartha <i>Modne małżeństwo</i>; • charakteryzuje bohaterów filmu <i>Żona modna</i> na podstawie plakatu	• tworzy wypowiedź pisemną na temat współczesnych wzorców żony; • uzasadnia przynależność bajki Mickiewicza do określonej kategorii odmiany bajki (bajka epigramatyczna, bajka narracyjna); • określa funkcję neologizmów w utworze Mickiewicza; • zestawia wizerunek tytułowej bohaterki w satyrze <i>Żona modna</i> Krasickiego i bajce <i>Żona uparta</i> Mickiewicza
Siódme – nie kradnij, lecz cytuj! (lekcja godzinna)	<i>Co to jest cytat? Do czego służy?, O czym należy pamiętać przy</i>	• rozpoznaje cytat w tekście	• potrafi wykorzystać cytat w wypowiedzi pisemnej; • zna zasady poprawnego cytowania	• rozwija umiejętność prawidłowego zapisu interpunkcyjnego	• rozumie rolę i funkcję cytatów w wypowiedzi

	cytowaniu? – podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> (s. 93– 94) cytat				
O uczniach i nauczycielach z Akademii Weltona (lekcja dwugodzinna)	Nancy H. Kleinbaum, <i>Stowarzyszenie Umarłych Poetów</i> (lektura czytana w całości) <i>Stowarzyszenie Umarłych Poetów</i> – zadania do lektury (s. 120– 124)	• poznaje najważniejsze fakty z biografii Nancy H. Kleinbaum; • redaguje notatkę na temat istotnych zagadnień poruszanych w powieści; • wskazuje cztery zasady obowiązujące w Akademii Weltona; • charakteryzuje Johna Keatinga jako nauczyciela; • zbiera argumenty do wypowiedzi argumentacyjnej na temat roli szkoły w życiu człowieka	• opisuje wartości, zasady i codzienność Akademii Weltona; • ocenia, czy dyrekcja szkoły była wierna głoszonym ideałom; • charakteryzuje Johna Keatinga na tle innych nauczycieli z powieści <i>Stowarzyszenie Umarłych Poetów</i>; • podaje powody odejścia Keatinga ze szkoły; • zbiera argumenty do wypowiedzi argumentacyjnej na temat roli szkoły w kreowaniu zainteresowań i pasji młodych ludzi	• ocenia stopień przydatności Akademii Weltona jako miejsca nauki dla siebie i swoich rówieśników; • redaguje wypowiedź argumentacyjną na temat: „Czy starsi powinni układać życie młodszym?”	• wyjaśnia i ocenia powody odejścia Keatinga ze szkoły; • omawia, w jakim stopniu sens istnienia szkoły można łączyć z takimi pojęciami, jak poszukiwanie, przygoda, eksperyment, wolność, przekraczanie granic itp.
Czego poszukiwali członkowie Stowarzyszenia Umarłych Poetów? (lekcja godzinna)	Nancy H. Kleinbaum, <i>Stowarzyszenie Umarłych Poetów</i> (lektura czytana w całości) <i>Stowarzyszenie Umarłych Poetów</i> – zadania do	• wyjaśnia, czym było Stowarzyszenie Umarłych Poetów; • przedstawia wybranego członka Stowarzyszenia; • opowiada historię Neila Perry’ego; • wskazuje problemy, z jakimi borykali się bohaterowie	• formułuje pytania nasuwające się pod wpływem historii Neila Perry’ego; • określa, na czym polegał wpływ Johna Keatinga na postawy i decyzje bohaterów; • omawia kompozycję	• redaguje – w postaci krótkiej opowieści lub planu wydarzeń – kronikę weltońskiego oddziału Stowarzyszenia Umarłych Poetów; • ocenia stopień zaangażowania różnych bohaterów powieści w funkcjonowanie Stowarzyszenia	• wyjaśnia, co łączy ze sobą: występ Todda na środku klasy (przy okazji recytacji własnych wierszy uczniów), koncert saksofonowy Charliego w grocie oraz rozmowę telefoniczną Knoxa z Chris; • wyjaśnia sens sformułowania Walta

	lektury (s. 120–124)	powieści; • wskazuje fragmenty ujawniające obecność narratora	rozdziału mówiącego o śmierci Neila; • ocenia, czy narrator przedstawia swój punkt widzenia	Umarłych Poetów; • przedstawia racje Neila Perry'ego i jego ojca; • objaśnia na podstawie wybranego rozdziału (np. mówiącego o śmierci Neila) sposób relacjonowania zdarzeń przez narratora	Whitmana o dopuszczeniu do głosu „prawdziwej natury” każdego człowieka; • objaśnia wpływ charakteru narracji na czytelnika
Po co ludziom poezja? – rozważania na podstawie Stowarzyszenia Umarłych Poetów (lekcja godzinna)	Nancy H. Kleinbaum, <i>Stowarzyszenie Umarłych Poetów</i> (lektura czytana w całości) <i>Stowarzyszenie Umarłych Poetów</i> – zadania do lektury (s. 120–124)	• wyszukuje w tekście powieści fragmenty dotyczące czytania literatury; • przedstawia poglądy Keatinga na temat znaczenia poezji w ludzkim życiu; • wybiera spośród wierszy przywołanych w powieści ten, który wyraża bliskie mu refleksje, i uzasadnia swój wybór	• zajmuje stanowisko wobec zawartych w tekście poglądów na temat roli literatury w życiu człowieka; • wskazuje przyczyny braku zainteresowania poezją	• interpretuje wypowiedź Keatinga na temat poezji; • wyjaśnia, czy możliwa jest poezja bez udziału człowieka	• wybiera – spośród wierszy zamieszczonych w podręczniku – utwory mogące wejść w skład zbioru poezji pozostawionego Neilowi przez Keatinga i uzasadnia swój wybór; • ocenia wpływ na odbiorcę powieści Kleibbaum i filmu w reżyserii Weira
Pisanie o poezji nie jest moją namiętnością... Przewrotność czy „wyznanie wiary”? (Wisława Szymborska, <i>Niektórzy lubią poezję</i>) (lekcja godzinna)	Wisława Szymborska, <i>Niektórzy lubią poezję</i> (s. 211) Alfons Mucha, <i>Alegoria poezji</i> (s. 211)	• odróżnia osobę mówiącą od autora; • określa temat wypowiedzi osoby mówiącej w tekście; • odczytuje z właściwego słownika znaczenie słowa <i>poezja</i> ; • podaje synonimy do słowa <i>lubić</i> ; • opisuje obraz <i>Alegoria poezji</i>	• wskazuje i omawia cytaty uzasadniające sformułowanie tematu wypowiedzi osoby mówiącej w tekście; • odtwarza – na podstawie definicji słownikowej – znaczenie słowa <i>poezja</i> ; • wskazuje wyraz mogący – w kontekście wiersza Szymborskiej – zastąpić słowo <i>lubić</i> ; • wykazuje podobieństwo tytułowej bohaterki z obrazu	• przedstawia osobę mówiącą w wierszu; • wyjaśnia różnice w pojmowaniu funkcji i roli osoby mówiącej i autora; • charakteryzuje styl wypowiedzi osoby mówiącej; • samodzielnie wyjaśnia znaczenie słowa <i>poezja</i> ; • wyjaśnia cel podziału tekstu Szymborskiej na wyodrębnione części; • określa stosunek wobec poezji, ilustrując swoje	• charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu; • omawia związek kompozycji wiersza Szymborskiej z przesłaniem utworu; • formułuje wniosek na temat połączenia słowa <i>lubić</i> z innymi wyrazami; • wybiera – jego zdaniem – najważniejszy / najbardziej zaskakujący fragment wiersza oraz uzasadnia swój wybór; • definiuje – w odniesieniu do obrazu Muchy i wiersza

			Muchy do antycznej muzy	stanowisko tytułami innych tekstów lirycznych; • określa cechy poezji na podstawie obrazu Muchy	Szyborskiej – istotę poezji
Pan od przyrody, czyli o nauczycielu idealnym (lekcja godzinna)	Zbigniew Herbert, <i>Pan od przyrody</i> (s. 207–208)	• rozpoznaje osobę mówiącą w wierszu Herberta; • wyszukuje fragmenty, w których ujawnia się osoba mówiąca; • wymienia – na podstawie opowieści osoby mówiącej w liryku Herberta – cechy tytułowego <i>pana od przyrody</i>	• przedstawia w punktach lub streszczeniu historię osoby mówiącej w liryku Herberta; • omawia relacje łączące podmiot liryczny z bohaterem; • określa nastrój wiersza	• szuka w wierszu Herberta przerośni i wyjaśnia ich znaczenie; • podejmuje próbę określenia związku między formą i interpunkcją zastosowaną w liryku Herberta a przesłaniem utworu	• charakteryzuje sposób wypowiedzi podmiotu lirycznego; • nazywa i omawia związki emocjonalne między podmiotem lirycznym a bohaterem utworu; • omawia język poetycki utworu i wynikające z niego znaczenia; • układa monolog skierowany do bohatera wiersza, stosuje zwroty i słownictwo ujawniające emocje
Bitwa czasownikowa. Powtórzenie wiadomości o czasowniku (lekcja godzinna)	<i>Osobowe formy czasownika, Nieosobowe formy czasownika</i> – podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> (s. 9–20)	• odróżnia czasownik od innych części mowy; • rozpoznaje formy osoby, liczby, czasu, rodzaju, trybu; • odróżnia formy osobowe czasownika od nieosobowych; • przekształca stronę czynną na bierną i odwrotnie	• rozpoznaje, określa i tworzy formy osoby, liczby, czasu, rodzaju i trybu; • rozpoznaje w tekście konstrukcje z <i>się</i>; • nazywa nieosobowe formy czasownika; • poprawnie zapisuje zakończenia czasowników w czasie przeszłym i bezokoliczników; • rozróżnia czasowniki przechodnie i nieprzechodnie	• poprawnie stosuje nieregularne formy czasowników; • świadomie stosuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych nieosobowe formy czasownika	• świadomie stosuje różne formy czasowników w zależności od celu i formy wypowiedzi
Między czasownikiem a przymiotnikiem.	<i>Imiesłowy przymiotnikowe</i> – podręcznik	• odróżnia imiesłowy przymiotnikowe od innych form czasownika;	• rozróżnia imiesłowy przymiotnikowe czynne i bierne;	• zna kryterium podziału imiesłowów przymiotnikowych na czynne i bierne;	• celowo i poprawnie stosuje imiesłowy przymiotnikowe dla osiągnięcia większej spójności

Imiesłowy przymiotnikowe (lekcja godzinna)	<i>Gramatyka i stylistyka</i> (s. 21–23) imiesłów przymiotnikowy czynny, imiesłów przymiotnikowy bierny	• klasyfikuje imiesłowy przymiotnikowe jako nieosobowe formy czasownika oznaczające czynność i odpowiadające na pytania przymiotnika; • odmienia imiesłowy przymiotnikowe przez przypadki, liczby i rodzaje	• tworzy imiesłowy przymiotnikowe; • przekształca konstrukcje z osobową formą czasownika w konstrukcje z imiesłowem przymiotnikowym i na odwrót	• stosuje imiesłów przymiotnikowy w funkcji przydawki lub orzecznika	tekstu; • wnioskuje na temat fleksji imiesłówów przymiotnikowych i jej związków z przymiotnikiem; • redaguje notatkę, wykorzystując imiesłowy przymiotnikowe
Wypiwszy herbatę i zjadłszy sałatkę, wyszedł, pogwizdując. Imiesłowy przysłówkowe (lekcja godzinna)	<i>Imiesłowy przysłówkowe</i> – podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> (s. 24–25) imiesłów przysłówkowy współczesny, imiesłów przysłówkowy uprzedni	• odróżnia imiesłowy przysłówkowe od innych form czasownika; • klasyfikuje imiesłowy przysłówkowe jako nieosobowe, nieodmienne formy czasownika; • tworzy imiesłowy przysłówkowe; • zna i stosuje zasady pisowni zakończeń <i>-łszy</i> i <i>-wszy</i>	• rozróżnia imiesłowy przysłówkowe współczesne i uprzednie; • przekształca konstrukcje z osobową formą czasownika na konstrukcje z imiesłowem przysłówkowym i na odwrót; • korzysta ze słownika frazeologicznego	• wnioskuje na temat sposobu tworzenia imiesłówów przysłówkowych; • zna kryterium podziału imiesłówów przysłówkowych na współczesne i uprzednie; • stosuje imiesłowy przysłówkowe w funkcji okolicznika	• wnioskuje na temat pisowni zakończeń <i>-łszy</i> i <i>-wszy</i>; • celowo i poprawnie używa imiesłówów przysłówkowych w wypowiedziach ustnych i pisemnych
Jak pisać rozprawkę? (lekcja dwugodzinna)	<i>Rozprawka</i> – podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> (s. 101–104) <i>Myślę i decyduję</i> – o argumentowaniu i rozprawce. <i>Zestaw zadań</i> (s. 301–305) rozprawka, teza, hipoteza, argument,	• używa pojęć: <i>teza</i>, <i>argument</i>, <i>wniosek</i>; • rozpoznaje rozprawkę wśród innych form wypowiedzi; • rozróżnia tezę, argument, wniosek; • formułuje tezę; • gromadzi argumenty; • pod kierunkiem nauczyciela układa rozprawkę	• odróżnia tezę od hipotezy; • gromadzi słownictwo pozwalające na wyrażenie własnego stanowiska; • redaguje rozprawkę, stosując właściwy porządek treści	• wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>teza</i>, <i>hipoteza</i>, <i>argument</i>, <i>kontrargument</i>, <i>wniosek</i>; • wymienia cechy rozprawki jako formy wypowiedzi; • gromadzi i selekcjonuje argumenty; • redaguje rozprawkę, zachowując wszystkie cechy formy; • stosuje słownictwo wprowadzające kolejne argumenty	• wskazuje w cudzym tekście cechy rozprawki; • stosuje bogate słownictwo na podkreślenie własnego stanowisko

	kontrargument, wniosek				
Czyja wina? Jaka kara? – ballada Świtezianka Adama Mickiewicza (lekcja dwugodzinna)	Adam Mickiewicz, <i>Świtezianka</i> (s. 60–65) Caspar David Friedrich, <i>Kobieta i mężczyzna kontemplujący księżyc</i> (s. 63) Julian Fałat, <i>Świtez</i> (s. 68) ballada	• określa elementy świata przedstawionego w balladzie; • krótko przedstawia scenerię zdarzeń; • dostrzega w tekście problem winy i kary; • wskazuje fragmenty ujawniające obecność narratora; • ma świadomość przynależności gatunkowej utworu <i>Świtezianka</i>; • opisuje sytuacje przedstawione na obrazach Friedricha i Fałata	• opisuje elementy świata przedstawionego w balladzie; • opisuje scenerię wydarzeń; • nazywa uczucia i postawy bohaterów; • wypowiada się na temat wiedzy narratora o bohaterach utworu; • wymienia cechy ballady; • potrafi wskazać podobieństwa między balladą Mickiewicza a obrazami Friedricha i Fałata	• wyjaśnia sposób prezentacji składników świata przedstawionego w balladzie; • określa nastrój utworu wywołany przez scenerię zdarzeń; • ocenia postawy bohaterów; • wypowiada się na temat postawy narratora wobec bohaterów ballady; • udowadnia, że utwór Mickiewicza ma cechy ballady; • uzasadnia wybór obrazu Friedricha jako ilustracji ballady <i>Świtezianka</i>; • omawia wpływ symboliki kolorów na sposób ukazania jeziora na obrazie Fałata	• komentuje sposób prezentacji świata przedstawionego; • łączy scenerię i nastrój z balladą jako gatunkiem; • wyjaśnia motyw winy i kary, wiąże go z postawami bohaterów ballady <i>Świtezianka</i>; • wskazuje epickie elementy utworu, komentuje sposób ich funkcjonowania w tekście; • wyjaśnia obecność synkretyzmu w balladzie; • redaguje opowiadanie na temat nowych okoliczności powstania ballady <i>Świtezianka</i>; • opisuje i ocenia na podstawie poznanych tekstów kultury funkcjonowanie motywu przyrody; • proponuje sposób adaptacji filmowej lub scenicznej ballady Mickiewicza
Od tekstu literackiego do inscenizacji (Dramat na scenie, czyli przedstawienie) (lekcja godzinna)	<i>Dramat na scenie, czyli przedstawienie</i> (s. 242–245) fotografie z przedstawień teatralnych (s.	• wyszukuje w tekście wskazane informacje; • łączy termin <i>inscenizacja</i> z reżyserem i przedstawieniem; • posługuje się słownictwem związanym z teatrem;	• wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>inscenizacja</i>; • wyjaśnia znaczenie podstawowego słownictwa związanego z teatrem; • wyjaśnia różnice między tekstem głównym a tekstem	• odtwarza najważniejsze informacje z tekstu; • wyjaśnia zależności między pojęciami <i>reżyseria</i> i <i>inscenizacja</i>; • zna słownictwo związane z teatrem, wyjaśnia jego	• omawia informacje zawarte w tekście; • określa relacje między tekstem dramatu a jego inscenizacją; • posługuje się funkcjonalnie słownictwem związanym z

	242–244) tekst główny, tekst poboczny, znak teatralny	• odróżnia tekst główny i tekst poboczny; • wymienia podstawowe znaki teatralne; • określa rolę głównych twórców przedstawienia teatralnego	pobocznym; • wymienia znaki teatralne; • określa rolę poszczególnych twórców przedstawienia teatralnego	znaczenie; • określa rolę tekstu głównego i tekstu pobocznego; • określa rolę poszczególnych znaków teatralnych; • wyjaśnia, na czym polega inscenizacja jako dzieło wielu twórców	teatrem; • dopisuje didaskalia; • omawia cechy języka teatru; • wyjaśnia istotę pojmowania teatru jako „sztuki wielotworzywowej”
Co się zdarzyło nocą w kaplicy? (Adam Mickiewicz, <i>Dziady</i>, część II) (lekcja dwugodzinna)	Adam Mickiewicz, <i>Dziady</i>, część II (lektura czytana w całości) <i>Dziady</i>, część II – zadania do lektury (s. 246–250) Adam Mickiewicz, <i>Upiór</i> (tekst spoza podręcznika) Franciszek Ksawery Lampi, <i>Scena w klasztorze kartuzów</i> (s. 249) ilustracja Michała Elwiro Andriollego do <i>Dziadów</i>, części II (s. 250)	• określa czas i miejsce wydarzeń; • podaje informacje na temat kolejnych postaci – duchów; • streszcza fabułę ballady <i>Upiór</i>; • dostrzega motyw winy i kary; • redaguje – z punktu widzenia świadka tajemnej uroczystości w kaplicy – sprawozdanie lub raport sporządzony w punktach	• odtwarza przebieg wydarzeń; • ocenia bohaterów; • cytuje i omawia sentencje związane z motywem winy i kary; • charakteryzuje tytułowego bohatera ballady <i>Upiór</i>; • wskazuje postać z <i>Dziadów</i>, części II, która została przedstawiona na ilustracji Andriollego	• określa nastrój i atmosferę obrzędu, przywołuje cytaty z tekstu; • omawia rolę Guślarza w świecie przedstawionym; • omawia sposób przedstawienia problemu winy i kary; • określa związek między balladą <i>Upiór</i> a treścią II części <i>Dziadów</i>; • wyjaśnia główną myśl dramatu dotyczącą sensu życia i śmierci człowieka; • ocenia, czy świat ukazany na obrazie Lampiego mógłby stanowić scenerię dramatu Mickiewicza	• podaje informacje na temat genezy utworu Mickiewicza; • omawia konstrukcję świata przedstawionego w dramacie; • określa funkcję duchów; • interpretuje obecność motywu upiора; • porównuje funkcję pełnioną przez duchy w dramacie Mickiewicza z zadaniem wypełnianym przez ducha Marleya w <i>Opowieści wigilijnej</i> Dickensa
Świat magii i fantastyki w <i>Dziadach</i>, części II Adama Mickiewicza (lekcja godzinna)	Adam Mickiewicz, <i>Dziady</i>, część II (lektura czytana w całości) <i>Dziady</i>, część II – zadania do lektury (s. 246–250)	• wskazuje w tekście elementy realistyczne i fantastyczne; • opowiada, w jaki sposób Guślarz przywołuje kolejne duchy; • zalicza utwór Mickiewicza do dramatu	• zestawia elementy realistyczne i fantastyczne; • zauważa w tekście Mickiewicza motywy symboliczne; • wskazuje cechy dramatu w <i>Dziadach</i>, części II	• określa relację między elementami realistycznymi i fantastycznymi; • odczytuje znaczenie występujących w tekście Mickiewicza motywów symbolicznych; • wskazuje cechy gatunkowe	• określa funkcję elementów fantastycznych w utworze

				dramatu w dziele Mickiewicza	
Warsztaty teatralne dla początkujących (lekcja dwugodzinna)	Adam Mickiewicz, <i>Dziady</i> , część II (lektura czytana w całości) <i>Warsztaty teatralne dla początkujących inscenizatorów i aktorów</i> (s. 251–252)	- wskazuje tekst dramatyczny interesujący dla współczesnego widza i uzasadnia swój wybór; - rozumie znaczenie scenografii i rekwizytów w przedstawieniu teatralnym; - odczytuje informacje przekazywane za pomocą mimiki	- projektuje scenografię do utworu dramatycznego; - wskazuje ważne rekwizyty w wybranej sztuce; - wypowiada tekst z odpowiednią intonacją; - wyraża emocje za pomocą znaków pozawerbalnych	- określa kryteria wyboru spektaklu, który mógłby zainteresować współczesnego widza; - wskazuje elementy scenografii symbolizujące określoną przestrzeń; - rozumie znaczenie pauzy w wypowiedzi teatralnej	świadomie i umiejętnie dobiera środki wyrazu w przedstawieniu teatralnym
Spektakl uczniowski na podstawie <i>Dziadów</i>, części II Adama Mickiewicza (trzy godziny lekcyjne – lekcje dodatkowe)	Adam Mickiewicz, <i>Dziady</i> , część II	bierze udział w inscenizacji	bierze czynny udział w inscenizacji	przygotowuje przedstawienie: wybiera tekst do inscenizacji, proponuje rozwiązania inscenizacyjne	- bierze aktywny udział w przygotowywaniu inscenizacji utworu; - przedstawia i uzasadnia propozycje inscenizacyjne dotyczące różnych jego elementów
Fraszki Kochanowskiego – błahostki i żarty czy „literackie szlachetne kamienie”? (lekcja godzinna)	Jan Kochanowski, fraszki <i>Na młodość</i> , <i>Na starość</i> , <i>O miłości</i> , <i>Do Hanny</i> , <i>Na nabożną</i> , <i>Na gospodarza</i> (s. 150) fraszka, puenta, apostrofa, pytanie retoryczne, antyteza, sentencja	- zapoznaje się z informacjami na temat Jana Kochanowskiego; - klasyfikuje poznane utwory jako fraszki; - określa tematy fraszek; - podaje informacje na temat osoby mówiącej w utworach Kochanowskiego; - układa hasła zawierające myśli wyrażone w poszczególnych fraszkach; - zna pojęcia: <i>fraszka</i>, <i>puenta</i>, <i>apostrofa</i>, <i>pytanie retoryczne</i>,	- wymienia cechy fraszki jako gatunku lirycznego; - odczytuje myśli zawarte w omawianych utworach; - wskazuje adresatów fraszek; - ustala, czy we fraszkach można odnaleźć cechy sentencji, uzasadnia swoje stanowisko; - wskazuje we fraszkach puentę, apostrofę, pytanie retoryczne, antytezę	- uzasadnia słuszność lub fałsz myśli zawartych we fraszkach; - omawia relacje między nadawcą a odbiorcą fraszek; - określa funkcje zastosowanych przez Kochanowskiego środków stylistycznych; - wypowiada się na temat opinii Feliksa Tomaszewskiego na temat fraszek, formułuje swoje stanowisko i je uzasadnia	- omawia fraszkę jako gatunek literacki; - odczytuje i interpretuje znaczenia wynikające z fraszek; - omawia zasadę kompozycyjną stosowaną przez Kochanowskiego; - rozpoznaje elementy humoru, satyry oraz wyjaśnia ich funkcję w tekstach

		<i>antyteza, sentencja</i>			
Jan Kochanowski o tym, co w życiu ważne (lekcja dwugodzinna)	Jan Kochanowski, fraszki <i>Na lipę</i> (s. 152), <i>Do snu</i> (s. 153), <i>Na zdrowie</i> (s. 154), <i>Na dom w Czarnolesie</i> (s. 155) Karol Miller, <i>Jan Kochanowski i kanclerz Zamoyski Czarnolesie</i> (s. 152) Xavier Mellery, <i>Alegoria snu</i> (s. 153) Evelyn de Morgan, <i>Noc i sen</i> (s. 154) fraszka, puenta, apostrofa, sentencja	• czyta głośno i wyrażnie tekst utworu; • wydobywa z tekstu wskazane informacje, cytuje; • próbuje określić tematykę omawianych fraszek; • wskazuje adresatów wypowiedzi lirycznej w poszczególnych utworach; • wskazuje przynajmniej jedną cechę gatunkową utworów; • wymienia kilka motywów pojawiających się we fraszkach Kochanowskiego	• wyraża opinię na temat fraszek Kochanowskiego; • określa tematykę utworów, wzbogacając tytuł każdej z fraszek o dodatkowe wyjaśnienie; • potrafi wskazać środki poetyckie w tekście; • wskazuje w utworach cechy gatunkowe fraszki; • wykorzystuje fraszki do napisania tekstów reklamowych o zdrowiu i lipie	• czyta głośno, dokonując interpretacji; • odczytuje intencję omawianych fraszek; • formułuje swoje stanowisko i je uzasadnia; • rozróżnia rodzaje fraszek; • redaguje charakterystykę bohatera lirycznego omawianych fraszek Jana z Czarnolasu; • układa artykuł hasłowy do encyklopedii związany z zawartością treściową fraszki <i>Do snu</i>; • porównuje obraz lipy we fraszce <i>Na lipę</i> i na obrazie Millera	• zna środki poetyckie, potrafi je wskazać w tekście, rozumie ich funkcje; • wyciąga wnioski, potrafi na podstawie utworów samodzielnie określić cechy gatunku; • układa tekst wywiadu z poetą; • omawia podobieństwa między przesłaniem fraszki <i>Na zdrowie</i> a obrazem <i>Noc i sen</i>
Jak idzie Idzie? Homonimy (lekcja godzinna)	<i>Kontekst a homonimy – podręcznik Gramatyka i stylistyka</i> (s. 86)	• wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>homonim</i>; • rozumie znaczenia wyrazów o takim samym brzmieniu; • wyjaśnia różne znaczenia wyrazów o takim samym brzmieniu na podstawie odpowiedniego słownika	• zapisuje wyrazy odpowiadające podanym znaczeniom; • wyjaśnia różne znaczenia wyrazów o takim samym brzmieniu na podstawie kontekstu; • wskazuje słowniki pomocne w udowodnieniu przynależności wskazanych wyrazów do homonimów; • korzysta ze słownika języka polskiego	• udowadnia przynależność podanych wyrazów do homonimów; • wyjaśnia różne znaczenia wyrazów o takim samym brzmieniu bez podanego kontekstu; • układa z homonimami zdania wykazujące różnicę znaczeń	• określa funkcję homonimów w żartach językowych; • pisze fraszkę dotyczącą życia klasy / szkoły, wykorzystując zjawisko homonimii
Co mówi	<i>Zdanie złożone</i>	• rozpoznaje zdania	• przekształca zdania	• rozpoznaje sposoby	• poprawnie rozpoznaje,

składnia o składaniu zdań, czyli powtórzenie wiadomości o wypowiedzeniu złożonym (lekcja godzinna)	<i>współrzędnie, Zdanie złożone podrzędnie – podręcznik Gramatyka i stylistyka</i> (s. 31–42)	współrzędnie i podrzędnie złożone, odróżnia je od siebie; • zna kryterium podziału zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie; • umie zadać pytanie o zdanie podrzędne; • stosuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych różne typy zdań złożonych; • rozróżnia części zdania (podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik); • rozróżnia orzeczenia czasownikowe i imienne	pojedyncze w zdania złożone; • potrafi uzupełnić zdanie wskazanym zdaniem składowym; • układa wskazane zdania złożone współrzędnie lub podrzędnie; • zna zasady interpunkcji w wypowiedzeniach złożonych	zespolenia poszczególnych typów zdań; • świadomie używa różnych wskaźników zespolenia; • prawidłowo stosuje zasady interpunkcji	swobodnie tworzy i przekształca zdania złożone; • świadomie i celowo stosuje różne typy zdań złożonych w zależności od intencji, z jaką przekazuje komunikat
„Idąc bez celu, nie pilnując drogi, sam nie pojmuję, jak w twe zajdę progi”. Imiesłowny równoważnik zdania (lekcja dwugodzinna)	<i>Imiesłowny równoważnik zdania – podręcznik Gramatyka i stylistyka</i> (s. 43–45) imiesłowny równoważnik zdania	• odróżnia imiesłowny przysłówkowy od innych form czasownika; • tworzy imiesłowny przysłówkowy według wzoru; • rozróżnia zdanie i równoważnik zdania; • tworzy równoważniki zdań; • rozpoznaje imiesłowny równoważnik zdania w tekście; • uzupełnia zdania imiesłownymi równoważnikami zdania według wzoru	• zamienia pary zdań pojedynczych na wypowiedzenia z imiesłownym równoważnikiem zdania; • przekształca zdania złożone podrzędnie i współrzędnie w zdania złożone z imiesłownym równoważnikiem zdania i odwrotnie; • uzupełnia zdania imiesłownymi równoważnikami zdania; • sporządza wykresy zdań; • znajduje błędy składniowe w konstrukcjach z imiesłownym równoważnikiem zdania;	• wyjaśnia pojęcie <i>imiesłowny równoważnik zdania</i>; • układa zdania do wykresów; • poprawia błędy składniowe w konstrukcjach z imiesłownym równoważnikiem zdania; • zna i poprawnie stosuje zasady interpunkcji w wypowiedzeniu złożonym z imiesłownym równoważnikiem zdania	• poprawnie, świadomie i celowo używa konstrukcji z imiesłownym równoważnikiem zdania w tekstach różnego typu: wypowiedziach o charakterze argumentacyjnym; opisach obrazów, relacjach z wydarzenia itp.; • wyjaśnia przyczyny powstawania błędów składniowych w konstrukcjach z imiesłownym równoważnikiem zdania

			• zna zasady interpunkcji w wypowiedzeniu złożonym z imiesłowowym równoważnikiem zdania		
Najwyższe wtajemniczenie, czyli o wypowiedzeniu wielokrotnie złożonym (lekcja dwugodzinna)	<i>Wypowiedzenie wielokrotnie złożone</i> – podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> (s. 46–49) wypowiedzenie wielokrotnie złożone	• rozumie budowę wypowiedzenia wielokrotnie złożonego; • potrafi wskazać w tekście tego typu wypowiedzenia; • zna zasady interpunkcji w wypowiedzeniach wielokrotnie złożonych	• analizuje budowę wypowiedzeń wielokrotnie złożonych; • wyodrębnia w nich wypowiedzenia składowe; • zna i na ogół stosuje zasady interpunkcji w wypowiedzeniach wielokrotnie złożonych	• sporządza wykresy wypowiedzeń wielokrotnie złożonych; • układa – według podanego wzoru – wypowiedzenia wielokrotnie złożone; • zna i poprawnie stosuje zasady interpunkcji w tego rodzaju wypowiedzeniach; • opisuje sytuacje przedstawione na ilustracjach, używając wyłącznie wypowiedzeń wielokrotnie złożonych	• świadomie i celowo stosuje w wypowiedziach wypowiedzenia wielokrotnie złożone w zależności od intencji wypowiedzi; • poprawnie tworzy wypowiedzenia wielokrotnie złożone zawierające różne typy zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie, a także równoważniki zdań; • wskazuje, omawia i poprawia błędne konstrukcje dotyczące szyku wyrazów w wypowiedzeniach wielokrotnie złożonych
Jakimi słowami wyrazić ból? (Jan Kochanowski, <i>Tren I</i> i <i>Tren VII</i>) (lekcja godzinna)	Jan Kochanowski, <i>Ten I</i> (s. 158), <i>Tren VII</i> (s. 162) Władysław Broniewski, <i>Brzoza, Firanka</i> (s. 165) tren, apostrofa, porównanie homeryckie, wyliczenie	• czyta uważnie tren, korzysta z przypisów; • wyszukuje w tekstach potrzebne cytaty; • określa temat <i>Trenu V</i>, rozwijając jego tytuł; • wypowiada się na temat stanu ducha osoby mówiącej; • używa nazwy gatunku: <i>tren</i>; • przedstawia sytuację liryczną w wierszach Broniewskiego	• wskazuje adresatów wypowiedzi lirycznych; • analizuje kompozycję utworów, dostrzega części kompozycyjne; • wyodrębnia i omawia obrazy poetyckie; • wykorzystując odpowiednie cytaty, określa stan ducha osoby mówiącej; • wskazuje i nazywa środki poetyckie; • określa charakter <i>Trenu VIII</i>	• czyta głośno, dokonując interpretacji; • określa intencję wypowiedzi w <i>Trenie I</i>; • interpretuje puentę <i>Trenu V</i>; • omawia celowość użycia środków poetyckich w trenach Kochanowskiego i wierszach Broniewskiego; • uzasadnia przynależność gatunkową wierszy Broniewskiego	• porównuje <i>Treny</i> Jana Kochanowskiego z wierszami Władysława Broniewskiego; • omawia funkcjonowanie motywu śmierci w przywołanych trenach oraz we fraszce <i>Do snu</i>

Portret Urszuli Kochanowskiej piórem poety nakreślony (Jan Kochanowski, <i>Tren V</i>) (lekcja godzinna)	Jan Kochanowski, <i>Tren V</i> (s. 160) tren, apostrofa, porównanie homeryckie	• uważnie słucha wzorcowej recytacji; • wyszukuje cytaty w tekście; • nazywa bohaterkę liryczną; • określa osobę mówiącą w wierszu; • wskazuje w wierszu epitety i pytania retoryczne	• dzieli tekst na części kompozycyjne, wyodrębnia i omawia poszczególne obrazy poetyckie; • dzieli tekst <i>Trenu V</i> na zdania, licząc zdanie wielokrotnie złożone jako jedno; • przedstawia bohaterkę na podstawie wypowiedzi poetyckiej; • interpretuje kończącą tekst apostrofę do Persefony	• określa nastrój wypowiedzi lirycznej, wskazuje poetyckie środki tworzenia nastroju; • dostrzega w tekście porównanie homeryckie, objaśnia jego budowę i funkcję	• odnajduje elementy harmonii renesansowej w zdaniach wyodrębnionych w <i>Trenie V</i>; • wyjaśnia celowość użycia środków poetyckich; • przedstawia obrazy poetyckie w formie rysunku lub dzieła malarskiego
Portret cierpiącego ojca (Jan Kochanowski, <i>Tren VIII</i>) (lekcja godzinna)	Jan Kochanowski, <i>Tren VIII</i> (s. 163) tren, apostrofa, wyliczenie	• czyta uważnie tren, wyszukuje w nim potrzebne cytaty; • określa osobę mówiącą; • wskazuje adresata wypowiedzi; • określa nastrój wiersza; • na podstawie wypowiedzi poetyckiej przedstawia bohaterkę	• określa sytuację osoby mówiącej w <i>Trenie VIII</i> i innych utworach z cyklu; • dzieli tekst na części kompozycyjne, biorąc pod uwagę różnice treściowe; • wylicza cechy trenu na podstawie definicji	• czyta głośno, dokonując interpretacji; • interpretuje sformułowania symboliczne w trenach Kochanowskiego; • wskazuje cechy gatunkowe trenu w poznanych utworach z cyklu	• określa relacje między bohaterką liryczną a osobą mówiącą w utworze; • dostrzega kontrast jako zasadę kompozycyjną
Po drugiej stronie... Obraz Boga i zaświatów w tekstach kultury (lekcja godzinna)	Bolesław Leśmian, <i>Urszula Kochanowska</i> (s. 187) fragmenty dokumentu papieża Benedykta XIV, <i>Katechizmu Kościoła</i>	• podaje skojarzenia do wyrazu <i>niebo</i>; • wylicza określenia nieba zawarte we fragmentach Pisma Świętego i dokumentach Kościoła; • zapoznaje się z informacjami na temat Bolesława Leśmiana; • określa miejsce i czas	• wymienia i porządkuje zdarzenia wspomniane przez bohaterkę; • nazywa uczucia, wrażenia i emocje Urszuli; • podaje informacje na temat Boga ukazanego w wierszu Leśmiana; • wymienia cechy i atrybuty	• przytacza powiedzenia i zwroty frazeologiczne zawierające pojęcie <i>niebo</i>; • czyta głośno, dokonując interpretacji; • porównuje obraz nieba ukazany w Piśmie Świętym oraz dokumentach Kościoła z wizją zaświatów przedstawioną	• wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu Boga i nieba; • porównuje realizację tych samych motywów w dziełach literackich i plastycznych (charakteryzuje obraz Boga, nieba i człowieka w odwołaniu do różnych

	katolickiego, Pierwszego Listu św. Pawła do Koryntian (s. 186) Hieronim Bosch, <i>Wzniesienie błogosławionych do raju</i> (s. 187)	sytuacji prezentowanej w tekście; • opowiada o zdarzeniach ukazanych w wierszu; • opisuje przestrzeń nieba w utworze Leśmiana i w dziełach plastycznych	składające się na boskość; • formułuje hipotezę interpretacyjną, wykorzystując podane opinie; • wskazuje w tekście narrację i dialog	w wierszu Leśmiana; • wyjaśnia powody zmienności emocji w utworze Leśmiana – na podstawie informacji dotyczących postaci Boga	tekstów kultury, np. Biblii, wiersza <i>Urszula Kochanowska</i> Leśmiana i obrazu Boscha); • wyjaśnia funkcję narracji i dialogu w liryce
Wsluchać się w słowa modlitwy (Jan Lechoń, <i>Modlitwa</i>) (lekcja godzinna)	Jan Lechoń, <i>Modlitwa</i> (s. 199) modlitwa	• wydobywa z tekstu wskazane informacje, cytuje; • stara się określić tematykę dzieła; • określa, kto do kogo mówi w wierszu <i>Modlitwa</i> ; • wskazuje zawarte w wierszu prośby	• charakteryzuje na podstawie wiersza adresata wypowiedzi lirycznej; • odczytuje metafory występujące w wierszu Lechonia; • porównuje utwór z tradycyjną modlitwą	• określa, co jest treścią próśb zawartych w tekście (dary, przemiany, coś innego?); • charakteryzuje język wiersza Jana Lechonia; • pisze komentarz do <i>Modlitwy</i> zgodnie z podanymi wskazówkami	• wyjaśnia związek języka utworu z jego odbiorem; • uzasadnia koncepcję rozumienia wiersza Lechonia
„Nie złoto szczęście czyni” – rozważania o bohaterze <i>Opowieści wigilijnej</i> i roli pieniądza w życiu człowieka (lekcja dwugodzinna)	Karol Dickens, <i>Opowieść wigilijna</i> (lektura czytana w całości) <i>Opowieść wigilijna</i> – zadania do lektury (s. 87–89)	• zapoznaje się z informacjami dotyczącymi biografii Dickensa; • opowiada o swoich wrażeniach czytelniczych; • odtwarza główne wydarzenia utworu; • wyszukuje w tekście potrzebne informacje; • wstępnie charakteryzuje głównego bohatera <i>Opowieści wigilijnej</i> ; • cytuje fragmenty zawierające opinię narratora o bohaterze; • układa tekst życzeń	• przedstawia swoje wrażenia czytelnicze, uzasadniając je przykładami z tekstu; • przedstawia pytania, jakie nasunęły mu się w czasie lektury; • porządkuje najważniejsze wydarzenia utworu; • krótko streszcza zawartą w tekście historię; • odtwarza opinie narratora o bohaterze; • wskazuje najsilniejsze przeżycia Scrooge’a w czasie wędrówki z duchami,	• cytuje interesujące fragmenty <i>Opowieści wigilijnej</i> , komentuje je; • wskazuje szczególne znaczenie ducha Marleya w fabule; • wyjaśnia, jak inaczej można interpretować wizyty duchów u Scrooge’a; • redaguje prywatny dekalog głównego bohatera; • omawia problematykę moralną utworu wynikającą z charakterystyki głównego bohatera; • interpretuje występujące w	• wyraża swoją opinię o utworze; • wyjaśnia nawiązania do Biblii; • uogólnia problematykę moralną utworu; • wskazuje w utworze Dickensa motywy, wątki, myśli występujące w innych tekstach kultury, np. mitach greckich czy II części <i>Dziadów</i> ; • układa charakterystykę uwzględniającą dynamiczny charakter głównego bohatera

		świętecznych	uzasadnia swój wybór; • wyjaśnia, na czym polegała przemiana głównego bohatera; • charakteryzuje innych bohaterów <i>Opowieści wigilijnej</i>; • układa tekst życzeń świątecznych, przestrzega wszystkich wymogów tej formy wypowiedzi	zakończeniu utworu zdania o charakterze sentencji lub morału	
Co się właściwie zdarzyło i co narrator o tym wie? (lekcja godzinna)	Karol Dickens, <i>Opowieść wigilijna</i> (lektura czytana w całości) <i>Opowieść wigilijna</i> – zadania do lektury (s. 87–89)	• wyszukuje w tekście potrzebne informacje; • wskazuje w fabule elementy realistyczne i nierealistyczne; • rozumie pojęcia: <i>fabuła</i> i <i>akcja</i>; • wskazuje w tekście wypowiedzi narratora	• omawia związek elementów realistycznych i nierealistycznych; • podaje synonimy do słowa <i>nierealistyczny</i>; • definiuje pojęcie <i>fabuła</i>; • określa, jaką wiedzę o świecie przedstawionym posiada narrator	• wskazuje w fabule elementy o charakterze symbolicznym; • definiuje pojęcie <i>akcja</i>; • omawia sposób komponowania wydarzeń w utworze; • określa stosunek narratora <i>Opowieści wigilijnej</i> do czytelnika	• objaśnia i interpretuje konstrukcję świata przedstawionego w <i>Opowieści wigilijnej</i>; • wyjaśnia różnice w rozumieniu akcji utworu i fabuły utworu; • komentuje rolę narratora w utworze Dickensa; • ocenia, czy <i>Opowieść wigilijna</i> jest dobrym materiałem na film, uzasadnia swoje stanowisko
Sztuka opowiadania, czyli co zrobić, by inni nas słuchali (lekcja dwugodzinna)	Karol Dickens, <i>Opowieść wigilijna</i> (lektura czytana w całości) <i>Sztuka opowiadania, czyli co zrobić, by inni nas słuchali. Zestaw zadań</i> (s. 90–92)	• przypomina informacje zawarte na początku <i>Opowieści wigilijnej</i>; • potrafi odróżnić opis od opowiadania; • wskazuje wstęp, punkt kulminacyjny i zakończenie <i>Opowieści wigilijnej</i>; • rozwija umiejętność pracy z tekstem; • odróżnia informacje od	• dostrzega rolę poszczególnych elementów kompozycji w odbiorze <i>Opowieści wigilijnej</i>; • definiuje pojęcia: <i>opis</i> i <i>opowiadanie</i>; • wyszukuje wyrazy bliskoznaczne; • doskonali znajomość zasad argumentowania i opiniowania;	• przyporządkowuje zdania z początku powieści <i>Klub Pickwicka</i> Dickensa do jednego z trzech składników kompozycyjnych: wstępu, rozwoju akcji bądź zakończenia, uzasadnia swoją decyzję; • bada językowe ukształtowanie opisu i opowiadania; • przekształca tekst zgodnie z	• określa – na podstawie fragmentów dzieł z literatury polskiej – wpływ konstrukcji zdań na tempo opowieści i wrażenia czytelnika

		opinii	• tworzy opowiadanie przygodowe	wskazówkami; • realizuje doświadczenie językowe wykazujące różnicę między bezstronną, obiektywną informacją a ukrytym w niej komentarzem	
Między książką a ekranem (lekcja godzinna)	<i>Opowieści w podróży, czyli między książką a ekranem</i> (s. 311–312) adaptacja filmowa	• czyta cicho ze zrozumieniem, wyszukując potrzebne informacje; • zna pojęcie <i>adaptacja filmowa</i>, stosuje je w wypowiedzi; • wymienia przykłady adaptacji filmowych; • odpowiada na pytanie, dlaczego ludzie tak bardzo lubią opowiadać i poznawać opowieści; • tworzy na podstawie komiksu opowiadanie z zachowaniem podstawowych części kompozycyjnych	• wyjaśnia pojęcie <i>adaptacja filmowa</i>; • wskazuje przyczyny powstawania adaptacji filmowych; • określa, z jakich powodów rzadziej występują literackie przeróbki filmów; • formułuje tezę i zbiera argumenty na jej poparcie; • tworzy opowiadanie z elementami opisu	• wyjaśnia, dlaczego literatura jest tak atrakcyjna dla twórców filmu; • podaje przykłady „filmowości” literatury; • pisze rozprawkę na wskazany temat; • dobiera celowo rodzaj narracji w tworzonego opowiadaniu	• przytacza przykłady różnych adaptacji filmowych i wstępnie je ocenia; • wzbogaca tworzone na podstawie komiksu opowiadanie, np. wprowadzając opisy i dialogi, budując napięcie
Garść informacji nie tylko z historii kina (lekcja dwugodzinna)	Mirosław Przyłipiak, <i>Przyjechał pociąg z kinem...</i> (s. 284–287) <i>Żywe obrazy zmieniają świat</i> (s. 288–291) <i>Filmowa sztuka opowiadania – jaka jest, jaka była,</i>	• czyta cicho ze zrozumieniem i określa temat tekstu; • wie, że twórcami kina byli bracia Lumière; • zna nazwiska innych wybranych twórców kina; • rozróżnia pojęcia: <i>kino, film, telewizja</i>; • rozumie podstawowe pojęcia związane z kinem; • wymienia podstawowe	• wyszukuje w tekście potrzebne informacje; • wymienia główne fakty z historii filmu; • definiuje pojęcia: <i>kino, film, telewizja</i>; • charakteryzuje podstawowe gatunki filmowe; • wymienia podstawowe elementy składowe filmu;	• dokonuje selekcji informacji z całości tekstu, porządkuje je; • wymienia nazwiska i dokonania wybranych twórców związanych z powstaniem i rozwojem filmu; • wymienia wynalazki techniczne XX w. określane mianem rewolucji audiowizualnej; • rozpoznaje cechy	• opowiada o powstaniu i rozwoju filmu jako sztuki; • wyjaśnia pojęcie <i>rewolucja audiowizualna</i>; • analizuje istotę filmu jako dzieła sztuki; • wyjaśnia, na czym polega różnica w tworzeniu filmu tradycyjnego i komputerowego; • wskazuje przykłady filmów

	<i>jaka będzie?</i> (s. 294–299) <i>Film, czyli świat przedstawiony skondensowany. O gatunkach filmowych</i> (s. 306–307) infografika: <i>Gatunki filmowe</i> (s. 308–309) <i>Nie samo podpatrywanie świata (o filmie dokumentalnym)</i> (s. 313–313) infografika: <i>Z historii kina</i> (s. 316–317) rekonstrukcja rzeczywistości, fotoreportaż, film animowany, film dokumentalny, gatunek filmowy, kadr, ujęcie, scena, plan	gatunki filmowe; • odróżnia film fabularny od dokumentalnego; • przygotowuje listę miejsc i sytuacji godnych sfilmowania; • układa notatkę prasową	• wymienia cechy filmu dokumentalnego; • układa notatkę prasową, zachowując wszystkie wymogi tego rodzaju wypowiedzi	podstawowych gatunków filmowych w konkretnych dziełach filmowych; • wskazuje konsekwencje artystyczne wyboru poszczególnych środków filmowych; • wyjaśnia, jakie są różnice między filmem fabularnym a dokumentalnym; • pisze artykuł prasowy; • układa listę tematów do filmów dokumentalnych	łączących cechy różnych gatunków; • wyjaśnia, kiedy film dokumentalny może być niewiarygodny; • pisze artykuł prasowy, zachowując wymogi tego rodzaju wypowiedzi
Muzyka jest sztuką (koncert Jankiela z Pana Tadeusza) (lekcja dwugodzinna)	Adam Mickiewicz, <i>Pan Tadeusz</i>, fragmenty <i>Księgi XII</i> (s. 77–81) Henryk Rodakowski, <i>Karczmarz Jasio</i>	• czyta głośno ze zrozumieniem; • wyszukuje w tekście potrzebne informacje, korzysta z przypisów; • zapoznaje się z informacjami o czasie i miejscu akcji <i>Pana Tadeusza</i>, temacie utworu i głównych	• wyszukuje w tekście Mickiewicza fragmenty ilustrujące grę na cymbałach i reakcje słuchaczy; • charakteryzuje głównego bohatera na podstawie przywołanego fragmentu poematu;	• dokonuje interpretacji głosowej przywołanego fragmentu <i>Pana Tadeusza</i>; • analizuje konstrukcję koncertu Jankiela; • ocenia język poematu Mickiewicza; • określa związek między	• ocenia wpływ kompozycji koncertu Jankiela na odbiór tego tekstu kultury; • formułuje hipotezy na temat głównego bohatera przywołanego fragmentu poematu Mickiewicza; • opisuje brzmienie

	(s. 76) Edward Loewy, ilustracja do <i>Pana Tadeusza</i> (s. 77) Jan Matejko, <i>Konstytucja 3 Maja 1791 roku</i> , fragment obrazu (s. 79) Łukasz Waligórski, <i>Ta muzyka to Williams w czystej postaci</i> (s. 84)	postaciach; • przedstawia własnymi słowami treść przeczytanego fragmentu <i>Pana Tadeusza</i> ; • wyraża opinię na temat tekstu; • kształtuje umiejętność formułowania wypowiedzi argumentacyjnej	• określa tematykę tekstu, proponując tytuł; • wymienia wydarzenia historyczne, które Jankiel sugeruje swoją muzyką; • odszukuje w tekście opis sceny przedstawionej na obrazie Jana Matejki; • zapoznaje się z recenzją płyty muzycznej	rodzajem muzyki a historią zawartą w wybranych tekstach muzyki poważnej (takich jak np. <i>Cztery pory roku</i> Vivaldiego, <i>Taniec z szablami</i> Chaczaturiana, <i>Noc na Łysej Górze</i> Musorgskiego), jazzowej (np. <i>Karawana</i> Duke'a Ellingtona) lub rockowej (np. <i>Schody do nieba</i> zespołu Led Zeppelin)	ulubionego utworu muzycznego; • proponuje formę artystyczną pozwalającą zaprezentować <i>Pana Tadeusza</i> odbiorcom nieznającym języka polskiego
I ty zostaniesz recenzentem (lekcja dwugodzinna)	<i>Recenzja, Recenzja książki, Recenzja filmu lub spektaklu teatralnego</i> – podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> (s. 97–100) recenzja, fakt, opinia, słownictwo oceniające	• zna strukturę recenzji; • stosuje słownictwo wartościujące; • odróżnia fakty od opinii; • redaguje tekst recenzji	• rozpoznaje elementy należące do części sprawozdawczej i oceniającej w strukturze recenzji; • używa synonimów, aby uniknąć powtórzeń	• dostrzega różnorodne odmiany recenzji; • wymienia elementy, które są oceniane w różnych odmianach recenzji	• potrafi podać tytuły przynajmniej dwóch pism zawierających recenzje spektakli, filmów lub innych wydarzeń kulturalnych
Dlaczego Mickiewicz uśmiercił Ordona? (lekcja godzinna)	Adam Mickiewicz, <i>Reduta Ordona. Opowiadanie adiutanta</i> (s. 69–73)	• opowiada fabułę utworu; • wskazuje osobę mówiącą w wierszu; • sporządza w punktach plan wydarzeń odnoszący się do opowieści adiutanta; • poznaje prawdziwą historię generała Ordona; • wyszukuje w słowniku znaczenie słowa <i>patriotyzm</i>	• przedstawia bohaterów lirycznych; • odszukuje w tekście wiersza określenia odnoszące się do reduty; • odróżnia relację o zdarzeniach od innych form wypowiedzi; • wskazuje w tekście Mickiewicza fragment będący nawiązaniem do	• wyjaśnia własnymi słowami zdanie wypowiedziane przez Jenerała: „Dobrze [...] – nie odda im prochów”; • analizuje funkcję barw występujących w wierszu Mickiewicza; • wyjaśnia możliwe powody nieuwzględnienia przez poetę rzeczywistych losów Ordona; • ocenia, czy <i>Redutę Ordona</i>	• ocenia świat ukazany w wierszu przez pryzmat występujących w wierszu kolorów; • wskazuje i omawia postaci (wartości) łączące się z poszczególnymi barwami ukazanymi w tekście Mickiewicza; • formułuje refleksje na temat odbioru wiersza w wersji

			udziału Rosji w rozbiorach Polski; • wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>utwór patriotyczny</i>	można uznać za utwór patriotyczny, uzasadnia swoje stanowisko	uwzględniającej ocalenie Ordona; • redaguje wypowiedź argumentacyjną na temat: „ <i>Reduta Ordona</i> dzisiaj. Pokrzepia, napawa lękiem, zniechęca?”
Poetycki hołd dla kobiety bohatera (Adam Mickiewicz, <i>Śmierć Pułkownika</i>) (lekcja godzinna)	Adam Mickiewicz, <i>Śmierć Pułkownika</i> (s. 166–167)	• zna wiersz Mickiewicza i rozumie jego temat; • potrafi streścić utwór; • określa miejsce sytuacji lirycznej; • charakteryzuje bohaterkę wiersza	• wymienia bohaterów historycznych przywołanych w wierszu Mickiewicza; • wskazuje w utworze elementy świadczące o heroiczności bohaterki; • wyjaśnia, na czym polegała jej niezwykłość	• analizuje kompozycję utworu: wyjaśnia sens podziału na strofy, dostrzega podział na dwie części kompozycyjne; • interpretuje nawiązanie do postaci Czarnieckiego; • analizuje występujący w wierszu motyw śmierci; • interpretuje pojawiające się w ostatniej strofie słowo <i>Ach!</i> ; • proponuje formę pozwalającą oddać treść wiersza bez użycia słów	• określa funkcję zburzenia regularności w wierszu; • wyjaśnia celowość zapisu niektórych wyrazów wielką literą; • wskazuje przyczyny popularności <i>Śmierci Pułkownika</i> jako piosenki; • analizuje kreacje kobiet bohaterów we współczesnych tekstach kultury
O pasji życia w niełatwych czasach (Melchior Wańkowicz, <i>Ziele na kraterze</i>) (lekcja dwugodzinna)	Melchior Wańkowicz, <i>Ziele na kraterze</i> , fragmenty (s. 96–100)	• poznaje najważniejsze fakty z biografii i twórczości literackiej Wańkowicza; • czyta głośno ze zrozumieniem; • wyszukuje w tekście potrzebne informacje, korzysta z przypisów; • wie, czego dotyczyło wspomniane w tekście rozporządzenie władz carskich; • opisuje swoje odczucia po lekturze fragmentów <i>Ziele na kraterze</i> ;	• określa na podstawie przywołanych fragmentów dzieła Wańkowicza przybliżony czas zdarzeń i wiek narratora-bohatera; • potrafi na podstawie tekstu Wańkowicza scharakteryzować relacje między uczniami a dyрекcją placówki oraz Bucefałem; • określa – w odniesieniu do tekstu <i>Ziele na kraterze</i> – tożsamość bohatera o nazwisku Wańkowicz	• potrafi na podstawie tekstu Wańkowicza ocenić relacje między uczniami a dyрекcją placówki oraz Bucefałem; • wskazuje i interpretuje fragmenty o charakterze symbolicznym; • wyszukuje w dziele Wańkowicza fragmenty ujawniające opinię narratora o przeżyciach wewnętrznych nauczyciela; • porównuje relacje między uczniami a nauczycielami przedstawione w tekście	• omawia związek między sposobem wypowiedzi narratora a obrazem tego bohatera i jego rówieśników ukazanych w <i>Zielu na kraterze</i> ; • zwraca uwagę na uniwersalność problemu ukazanego przez Wańkowicza, dostrzegając podobieństwo między językiem młodych ludzi dawniej i dziś; • ocenia, czy pożegnanie Bucefała można było uznać za zachowanie sztubackie

		• potrafi na podstawie tekstu Wańkowicza określić relacje między uczniami a dyrekcją placówki; • opisuje zachowanie uczniów na lekcjach prowadzonych przez Bucafała		Wańkowicza z tymi panującymi we współczesnej szkole; • redaguje fragment dziennika jednego z uczniów	
Ludzie, miejsca i fakty w powieści <i>Kamienie na szaniec</i> (lekcja dwugodzinna)	Aleksander Kamiński, <i>Kamienie na szaniec</i> (lektura czytana w całości) <i>Kamienie na szaniec</i> – zadania do lektury (s. 103–107) fotografia Pomnika Lotnika w okupowanej przez Niemców Warszawie z wymalowanym symbolem Polski Walczącej (s. 105) literatura faktu	• zapoznaje się z informacjami na temat Kamińskiego; • czyta cicho ze zrozumieniem; • opowiada o swoich wrażeniach czytelnicznych; • określa tematykę i problematykę utworu; • określa czas i miejsce akcji; • dzieli bohaterów na głównych, drugoplanowych i epizodycznych; • przedstawia losy głównych bohaterów powieści	• układa wydarzenia w kolejności chronologicznej; • wskazuje punkt kulminacyjny; • dostrzega autentyzm postaci i wydarzeń; • określa rodzaj narracji i typ narratora; • odróżnia informację od komentarza; • przedstawia głównych bohaterów; • rozpoznaje w tekście metafory; • omawia kompozycję utworu; • przedstawia własne zdanie na podany temat	• redaguje plan ramowy najważniejszych wydarzeń; • wskazuje elementy biograficzne; • wyjaśnia kontekst historyczny; • określa dzieło Kamińskiego jako powieść o charakterze biograficznym; • charakteryzuje narratora; • charakteryzuje bohaterów, wykorzystując zgromadzone fakty i opinie; • rozpoznaje w tekście metafory i je wyjaśnia	• wyjaśnia funkcję luźnej kompozycji utworu; • przygotowuje mowę w formie krótkiej rozprawki, uzasadniając reprezentowane stanowisko; • zapisuje wybrany fragment powieści w postaci scenopisu
„Być zwyciężonym i nie ulec to zwycięstwo”. Sposoby walki Polaków z wrogiem w świetle <i>Kamieni</i>	Aleksander Kamiński, <i>Kamienie na szaniec</i> (lektura czytana w całości) <i>Kamienie na szaniec</i> – zadania do lektury (s. 103–107)	• wyszukuje w tekście potrzebne informacje; • wskazuje różne sposoby walki z wrogiem przedstawione w utworze Kamińskiego; • wyjaśnia na podstawie cytatu, co to znaczy, że	• odczytuje fragment wiersza cytowanego w tytule powieści; • wskazuje ważne dla bohaterów wartości; • udowadnia, że byli wierni ideałowi służby; • ocenia książkę, odwołując	• nazywa wartości przedstawione w powieści Kamińskiego, dostrzega ich uniwersalny charakter; • formułuje refleksje na temat tego, czy bohaterowie <i>Kamieni na szaniec</i> mogą być wzorcem patriotyzmu dla współczesnych	• uwzględnia kontekst historyczny, odnosząc wnioski z interpretacji fragmentu <i>Testamentu mojego</i> Słowackiego do postaw bohaterów książki Kamińskiego; • porównuje współczesną

na szaniec (lekcja godzinna)		bohaterowie <i>Kamieni na szaniec</i> postrzegali życie jako służbę; • formułuje opinię o książce	się do cytatów	odbiorców dzieła; • wyjaśnia sens tytułu i przedstawia okoliczności jego nadania; • ocenia, czy <i>Kamienie na szaniec</i> są utworem optymistycznym, czy pesymistycznym	młodzież ze środowiskiem Buków; • wyjaśnia, na czym polega uniwersalizm <i>Kamieni na szaniec</i>
W heroicznym świecie Szarych Szeregów (lekcja godzinna)	Aleksander Kamiński, <i>Kamienie na szaniec</i> (lektura czytana w całości) infografika: <i>Szare Szeregi. Akcja pod Arsenalem</i> (s. 108–109) hasło encyklopedyczne, literatura faktu	• wie, czym były Szare Szeregi i na czym polegała akcja pod Arsenalem; • wyszukuje w tekście potrzebne informacje; • rozpoznaje formę redakcyjną – hasło encyklopedyczne	• korzysta ze słowników: kultury antycznej i frazeologicznego; • wskazuje teksty należące do literatury faktu	• charakteryzuje działalność i program Szarych Szeregów; • definiuje termin <i>literatura faktu</i> i uzasadnia przynależność <i>Kamieni na szaniec</i> do tego typu literatury; • redaguje hasło encyklopedyczne	• kwalifikuje teksty do literatury faktu i uzasadnia swój wybór
O ojczyźnie, której „nigdy nie było i nie ma na mapie” (Jan Lechoń, <i>Chełmoński</i>) (lekcja godzinna)	Jan Lechoń, <i>Chełmoński</i> (s. 204) paradoks	• czyta wiersz, dbając o odpowiednią intonację; • przedstawia uczucia bohatera lirycznego w wierszu Lechonia; • rozumie termin <i>paradoks</i>	• opisuje – w odniesieniu do wiersza <i>Chełmoński</i> – okoliczności pojawienia się tęsknoty za ojczyzną; • wskazuje w liryku Lechonia fragmenty o charakterze paradoksu	• wyjaśnia – w odniesieniu do wiersza <i>Chełmoński</i> – cytát: „Jak dobrze jest mi tutaj i jak bardzo smutno!”	• wyjaśnia zagadkę sprzeczności w odczuciach postaci mówiącej w liryku <i>Chełmoński</i> ; • wskazuje w tekście paradoks i wyjaśnia jego sens; • określa podobieństwo pejzażu z wiersza Lechonia do malarstwa Chełmońskiego
Różne języki polskie (lekcja dwugodzinna)	<i>Odmiany środowiskowe języka</i> – podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> (s. 74–	• rozumie, że język polski ma wiele odmian; • wie, na czym polega znaczenie języka ogólnopolskiego; • wymienia różne odmiany	• rozpoznaje odmiany środowiskowe języka; • wyjaśnia związek doboru środków językowych z sytuacją wypowiedzi i osobą adresata;	• wskazuje przyczyny zróżnicowania języka; • definiuje pojęcie <i>kultura języka</i> ; • wie, gdzie szukać wskazówek, które pozwolą uniknąć błędów	• dostrzega ograniczony zasięg języka środowiskowego; • objaśnia zabieg językowy zastosowany przez Gałczyńskiego w utworze

	79) język ogólnopolski, język potoczny, odmiana środowiskowa języka, norma językowa, kultura języka	języka; • zna podział polszczyzny na język oficjalny i nieoficjalny (potoczny); • wie, w jakich sytuacjach należy posługiwać się polszczyzną wzorcową	• zna pojęcie <i>kultura języka</i> ; • korzysta ze słownika poprawnej polszczyzny	językowych; • charakteryzuje nadawcę komunikatu na podstawie języka; • przekształca tekst zgodnie z podanymi wskazówkami	<i>Biurokrata na wakacjach</i> ; • opracowuje słowniczek gwar środowiskowych
Złamana konwencja – Śpiąca królewna według Sławomira Mrożka (lekcja godzinna)	Sławomir Mrożek, <i>Śpiąca królewna</i> (s. 126–128) Richard Eisermann, <i>Śpiąca królewna</i> (s. 126) konwencja, epilog	• dostrzega w tekście nawiązanie do konkretnej baśni; • określa elementy świata przedstawionego; • wyjaśnia pojęcie <i>epilog</i> ; • opisuje sytuację ukazaną na obrazie <i>Śpiąca królewna</i>	• przypomina treść baśni stanowiącej inspirację dla tekstu Mrożka; • dzieli wydarzenia na oczekiwane i nieoczekiwane; • układa epilog; • opisuje bohaterów ukazanych na obrazie Eisermanna	• porównuje utwór z pierwowzorem w zakresie dokonanych zmian; • wyjaśnia, na czym polega deformacja gatunku w utworze Mrożka; • układa epilog, starając się uzyskać efekt zaskoczenia; • ocenia wpływ symboliki kolorów na odbiór obrazu <i>Śpiąca królewna</i>	• wyjaśnia istotę konwencji literackiej; • omawia funkcję deformacji gatunku; • układa epilog, zachowując konwencję tekstu; • ocenia stopień nawiązania do kulturowego motywu Śpiącej Królewny w tekście Mrożka i na obrazie Eisermanna
Ambitny czy ograniczony? (Sławomir Mrożek, Artysta) (lekcja godzinna)	Sławomir Mrożek, <i>Artysta</i> (s. 131)	• wymienia bohaterów utworu; • rozpoznaje uosobienie; • opowiada o wydarzeniach	• określa czas i miejsce wydarzeń; • przedstawia motywy, jakimi kierował się Kogut; • wyjaśnia powody niepowodzenia bohatera; • formułuje pouczenia dla Koguta; • opowiada o wydarzeniach z punktu widzenia dyrektora	• ocenia, czy utwór Mrożka można nazwać bajką, uzasadnia swoje stanowisko; • wskazuje na podobieństwo postaci do bohaterów bajek; • dobiera ilustrację odpowiadającą treści utworu; • formułuje ogłoszenie zgodnie z podanymi wskazówkami	• omawia konwencję utworu; • układa dalszą część rozmowy bohaterów
Kiedy mowa zależna, a kiedy niezależna? (lekcja godzinna)	<i>Co to jest mowa niezależna i co to jest mowa zależna?</i> , <i>Interpunkcja i</i>	• zna pojęcia: <i>mowa zależna</i> , <i>mowa niezależna</i> ; • wskazuje w tekście mowę zależną i niezależną; • przekształca według	• zna i na ogół stosuje zasady interpunkcyjne i ortograficzne dotyczące zapisu mowy niezależnej; • przekształca bajkę,	• potrafi wyjaśnić, czym charakteryzują się mowa zależna i niezależna; • stosuje poprawny zapis mowy niezależnej;	• celowo, poprawnie i świadomie przekształca wypowiedzi w mowie niezależnej w mowę zależną i odwrotnie;

	<i>ortografia mowy niezależnej</i> – podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> (s. 95–96) mowa zależna, mowa niezależna	podanego wzoru mowę niezależną na zależną i odwrotnie	zamieniając mowę niezależną na zależną; • pisze opowiadanie na wskazany temat, poprawnie zapisując mowę niezależną	• określa funkcje stylistyczne mowy zależnej i niezależnej	• wykorzystuje funkcje stylistyczne mowy zależnej i niezależnej w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych, szczególnie w opowiadaniu z dialogiem
„Jak dziki zwierz przyszło Nieszczęście do człowieka...” (Cyprian Norwid, <i>Fatum</i>) (lekcja godzinna)	Cyprian Norwid, <i>Fatum</i> (s. 179)	• wydobywa z tekstu wskazane informacje, cytuje; • formułuje wypowiedź na temat przeczytanego tekstu; • stara się określić tematykę tekstu; • opisuje bohaterów lirycznych	• określa sytuację liryczną; • omawia zachowanie bohaterów lirycznych w wierszu <i>Fatum</i>; • potrafi określić tematykę tekstu; • wskazuje zastosowane w utworze środki poetyckie	• czyta głośno, dokonując interpretacji głosowej wiersza; • charakteryzuje bohaterów lirycznych; • formułuje uogólnienia związane z ich postawami, pisze komentarz na ten temat; • wyjaśnia sens pytania: <i>Czy człowiek zboczy?</i>; • określa funkcję zastosowanych w utworze środków poetyckich (w tym neologizmu)	• interpretuje zachowanie człowieka w wierszu <i>Fatum</i> Norwida; • wyjaśnia cel porównania postawy bohatera do postawy artysty; • ocenia, do jakich form literackich zbliża się utwór Norwida, i uzasadnia swoje stanowisko; • przekształca tekst wiersza zgodnie z przyjętym założeniem
Poetycka rozmowa o sumieniu (Wisława Szymborska, <i>Pochwała złego o sobie mniemania</i>) (lekcja godzinna)	Wisława Szymborska, <i>Pochwała złego o sobie mniemania</i> (s. 213)	• wyjaśnia znaczenie słowa <i>sumienie</i>; • wstępnie określa tematykę utworu	• wyjaśnia znaczenie związków frazeologicznych ze słowem <i>sumienie</i>; • określa najważniejszą myśl utworu; • zestawia wnioski z interpretacji z poprzedzającymi lekturę przemyśleniami na temat sumienia, formułuje komentarz na ten temat	• układa artykuł hasłowy wyjaśniający znaczenie słowa <i>sumienie</i>; • proponuje i wyjaśnia własny sposób podziału tekstu; • odpowiada na pytanie: dlaczego? w odniesieniu do poszczególnych wersów utworu; • wyjaśnia sens tytułu	• wyjaśnia istotę paradoksu zawartego w tytule; • formułuje własny komentarz do tekstu, rozwijając jego główne myśli
„Ludzie odlegli jak planety”.	Antoine de Saint-Exupéry, <i>Mały</i>	• zapoznaje się z najważniejszymi faktami z	• samodzielnie wyszukuje informacje, dobiera cytaty;	• wskazuje elementy autobiograficzne w dziele de	• porównuje świat dorosłych i świat dzieci;

Świat małych i dużych w <i>Małym Księciu</i> (lekcja dwugodzinna)	<i>Księżę</i> (lektura czytana w całości) <i>Mały Księżę</i> – zadania do lektury (s. 111–113)	biografii Antoine’a de Saint-Exupéry’ego; • wyszukuje w tekście potrzebne informacje; • określa czas i miejsce wydarzeń; • wymienia i przedstawia bohaterów; • omawia postawę życiową wybranej postaci; • prezentuje narratora; • wskazuje różnicę między światem dorosłych a światem dzieci	• omawia okoliczności powstania <i>Małego Księcia</i> ; • wymienia i umiejscawia w czasie etapy podróży głównego bohatera; • dzieli bohaterów na pierwszoplanowych i drugoplanowych; • dostrzega elementy autobiograficzne w dziele de Saint-Exupéry’ego; • omawia relacje między światem dorosłych a światem dzieci; • porównuje postawy życiowe wybranych bohaterów; • określa rolę narratora	Saint-Exupéry’ego; • porządkuje bohaterów ze względu na ich znaczenie dla fabuły; • ocenia postawy życiowe wybranych postaci; • charakteryzuje świat dorosłych, odwołując się do tekstu	• komentuje ludzkie postawy, odwołując się do tekstu; • rozpoznaje alegoryczne znaczenia związane z bohaterami utworu
„Stajesz się zawsze odpowiedzialny za to, co oswoiłeś”. Obraz miłości i przyjaźni w <i>Małym Księciu</i> (lekcja godzinna)	Antoine de Saint-Exupéry, <i>Mały Księżę</i> (lektura czytana w całości) <i>Mały Księżę</i> – zadania do lektury (s. 111–113)	• opowiada o związku <i>Małego Księcia</i> i Róży; • wyszukuje w tekście potrzebne informacje; • wyjaśnia znaczenie słowa <i>oswoić</i> w kontekście utworu; • formułuje wypowiedź dotyczącą znaczenia miłości i/lub przyjaźni	• charakteryzuje postawę głównego bohatera; • określa przyczynę opuszczenia Róży przez bohatera i późniejszego powrotu do niej; • wyjaśnia sens sentencji zawartej w temacie lekcji; • wskazuje synonimy do słowa <i>oswoić</i> w kontekście utworu	• wyszukuje w tekście inne fragmenty dotyczące miłości i przyjaźni; • porównuje <i>Małego Księcia</i> sprzed wyprawy z tym, który pragnie wrócić na swoją planetę	• komentuje inne odnalezione w tekście sentencje dotyczące miłości i przyjaźni; • wyjaśnia pojęcie <i>sentencja</i> ; • omawia na podstawie <i>Małego Księcia</i> rolę miłości i przyjaźni w ludzkim życiu
<i>Mały Księżę</i> – opowiadanie dla dzieci czy mądra baśń dla wszystkich?	Antoine de Saint-Exupéry, <i>Mały Księżę</i> (lektura czytana w całości) <i>Mały Księżę</i> –	• podaje przykłady wydarzeń prawdopodobnych i baśniowych; • cytuje sentencje zawarte w utworze;	• wyjaśnia prawdopodobny lub baśniowy charakter ukazanych wydarzeń; • rozwija sens wybranej sentencji w formie	• omawia związki między prawdopodobnymi i baśniowymi wydarzeniami utworu; • dostrzega motyw wędrówki,	• omawia sposób konstrukcji świata przedstawionego; • wymienia utwory zawierające motyw wędrówki; • wyjaśnia ponadczasowość

(lekcja godzinna)	zadania do lektury (s. 111–113)	• układa list w imieniu Małego Księcia	kilkudzaniowej wypowiedzi; • układa w imieniu Małego Księcia list zawierający fragmenty o charakterze opisowym	omawia jego funkcję w tekście; • komentuje sentencje zawarte w utworze; • układa twórcze opowiadanie z dialogiem	motywu wędrowni jako motywu kulturowego; • układa twórcze opowiadanie z elementami opisu i dialogu
W głąb myśli i uczuć (lekcja dwugodzinna)	<i>Liryczne wtajemniczenie</i> (s. 142–147) Muzykantka z lirą – egipski fresk (s. 142) Orfeusz grający na lirze u Traków – malowidło na wazie (s. 143) Salvador Dalí, <i>Trwałość pamięci</i> (s. 145) Alfred Lenica, <i>Krajobraz zagadkowy</i> (s. 146) liryka	• czyta ze zrozumieniem, zaznacza niejasne fragmenty tekstu; • podaje różnice między liryką a epiką; • przedstawia swoje odczucia po obejrzeniu dzieł malarskich; • poznaje fragmenty egipskich tekstów poetyckich; • określa sytuację liryczną w wierszu Juliana Przybosa <i>Do ciebie o mnie</i>	• formułuje pytania dotyczące tekstu; • wyjaśnia znaczenie podstawowych terminów związanych z liryką; • określa tematykę wierszy cytowanych we fragmencie <i>Liryczne wtajemniczenie</i>; • wskazuje osobę mówiącą w wierszu Juliana Przybosa	• porządkuje informacje zawarte w tekście; • omawia problematykę utworów należących do liryki; • wskazuje przyczyny odejścia poezji od muzyki; • redaguje wypowiedź argumentacyjną na temat obrazu Alfreda Lenicy	• omawia genezę liryki i jej związki z muzyką w okresie starożytnym; • wskazuje różne odmiany liryki i podaje ich charakterystyczne cechy; • określa problematykę fragmentu utworu Seneki Młodsze; • omawia związek między obrazem <i>Trwałość pamięci</i> a tekstem Seneki Młodsze; • charakteryzuje i ocenia miejsce liryki we współczesnej kulturze
„Nic dwa razy się nie zdarza”? – rozważania inspirowane wierszem Wisławy Szymborskiej (lekcja godzinna)	Wisława Szymborska, <i>Nic dwa razy</i> (s. 214)	• czyta głośno wiersz; • wskazuje podjęty w nim problem; • cytuje fragment mający charakter tezy; • próbuje określić, kto wypowiada się w wierszu	• wskazuje w tekście fragmenty o charakterze aforyzmu; • wyszukuje w wierszu porównanie; • wskazuje fragment, który można byłoby wpisać do pamiętnika, uzasadnia wybór; • zbiera argumenty do dyskusji na temat: „Czy rzeczywiście nic dwa razy się nie zdarza?”	• czyta głośno, dokonując interpretacji głosowej wiersza; • wyraża własną opinię na temat myśli wyrażonych aforyzmem; • wyszukuje w utworze paradoks; • określa funkcję zastosowanych w wierszu środków poetyckich; • analizuje występujące w wierszu odniesienia do czasu i	• podaje uniwersalne motywy obecne w liryku <i>Nic dwa razy</i>; • rozwija aforyzm własnymi refleksjami; • wyjaśnia, na czym polega paradoks; • analizuje związek budowy utworu z jego muzycznością; • wyjaśnia cel zróżnicowania kreacji podmiotu lirycznego

				związane z nimi odczucia; • wskazuje na zróżnicowanie kreacji podmiotu lirycznego; • wymienia elementy wpływające na muzyczność wiersza <i>Nic dwa razy</i>	
Co wynika z cebuliczności cebuli? (lekcja godzinna)	Wisława Szymborska, <i>Cebula</i> (s. 218)	• czyta głośno wiersz; • nazywa występujących w nim bohaterów lirycznych; • wypisuje dotyczące ich określenia; • nazywa zasadę, na jakiej zostali zestawieni bohaterowie utworu; • próbuje określić główną myśl wiersza	• dostrzega zjawisko ironii poetyckiej; • opracowuje definicję wybranego pojęcia; • odczytuje neologizmy; • wskazuje paradoks w wierszu Szymborskiej i próbuje wyjaśnić jego sens	• czyta głośno, dokonując interpretacji głosowej wiersza; • formułuje uogólnienia związane z istotą bohaterów; • wyjaśnia sposób wartościowania bohaterów lirycznych przez osobę mówiącą w utworze; • dopisuje początek do wiersza <i>Cebula</i> , traktując ten utwór jako poetycki wykład	• wyjaśnia myśl zawartą w paradoksie; • wyjaśnia znaczenie i rolę neologizmów artystycznych w wierszu; • formułuje pisemnie hipotezę interpretacyjną i rozważa ją, przywołując odpowiednie argumenty
Czego nie ma w muzeum? Rozważania o wierszu Wisławy Szymborskiej (lekcja godzinna)	Wisława Szymborska, <i>Muzeum</i> (s. 216)	• określa tematykę wiersza Szymborskiej; • zapisuje w kolumnach kategorie zjawisk przywołanych w liryku („obecność”, „brak”); • wypisuje czasownikowe określenia dotyczące zjawisk z rubryki „obecność”; • określa cechy wymienionych w tekście wiersza przedmiotów; • dostrzega zastosowanie personifikacji w opisie przedmiotów	• wypowiada się na temat bohaterów lirycznych wiersza <i>Muzeum</i> ; • odczytuje refleksję (myśl) zawartą w utworze i zapisuje ją w formie kilkuzdaniowej wypowiedzi; • interpretuje środki poetyckie służące do prezentacji woźnego i sukni; • nazywa zawarte w tekście uczucia i emocje	• czyta głośno, dokonując interpretacji głosowej wiersza; • proponuje – w odniesieniu do wiersza <i>Muzeum</i> – nazwy dla elementów zapisanych w kolumnach; • określa funkcję nazwanych środków poetyckich	• uzasadnia filozoficzny charakter refleksji poetyckiej; • formułuje wnioski interpretacyjne; • formułuje zdanie w formie paradoksu wyrażające myśl wiersza
Radość czytania Szymborskiej	<i>Prostota i pogodna mądrość</i> –	• czyta cicho ze zrozumieniem tekst, wyszukuje w nim	• odróżnia – na podstawie tekstu – świat realny od	• charakteryzuje język poezji Wisławy Szymborskiej;	• odczytuje na podstawie tekstu znaczenia tekstu

(lekcja godzinna)	o czytaniu wierszy (nie tylko Wisławy Szymborskiej) (s. 220–225) ironia, paradoks, puenta, aforyzm, antyteza	potrzebne informacje; • wylicza – w odniesieniu do tekstu – cechy poezji Wisławy Szymborskiej; • używa pojęć: <i>ironia</i> , <i>paradoks</i> , <i>puenta</i> , <i>aforyzm</i> , <i>antyteza</i>	świata poezji; • dostrzega ironiczny charakter wypowiedzi poetyckiej; • wskazuje w tekście wypowiedzi o charakterze paradoksu, puenty	• wymienia – w odniesieniu do tekstu – reguły rządzące światem wykreowanym, a także wykorzystuje je do odczytywania znaczeń tekstu poetyckiego; • wyjaśnia pojęcia: <i>ironia</i> , <i>paradoks</i> , <i>puenta</i> , <i>aforyzm</i> , <i>antyteza</i>	poetyckiego wynikające z ironii jako kategorii estetycznej; • komentuje znaczenia wynikające z wykorzystania paradoksu i puenty
Inny odcień tęsknoty – <i>Moja piosnka (II)</i> Cypriana Norwida (lekcja godzinna)	Cyprian Norwid <i>Moja piosnka (II)</i> (s. 184) Aleksander Gieryski, <i>Anioł Pański</i> (s. 184) * Juliusz Słowacki, <i>Hymn</i> (tekst spoza podręcznika) neologizm	• zna pojęcie <i>piosenka</i> ; • gromadzi synonimy wyrazu <i>piosenka</i> ; • uważnie słucha wzorcowej recytacji; • opisuje na podstawie tekstu wiersza Norwida krajobraz oraz postawy mieszkańców Polski; • nazywa wartości kojarzone z opisywanym miejscem i jego mieszkańcami; • określa nastrój wiersza Norwida; • opisuje świat przedstawiony na obrazie Gieryskiego	• dostrzega związek tytułu utworu <i>Moja piosnka (II)</i> z jego formą; • wymienia elementy wpływające na muzyczność utworu Norwida (refren, powtórzenia, rytm); • wyobraża sobie okoliczności powstania utworu <i>Moja piosnka (II)</i> Norwida i opowiada o nich; • redaguje kilkudzaniowy komentarz o obrazie ojczyzny w liryku Norwida; • wymienia neologizmy w liryku <i>Moja piosnka (II)</i> ; • wykazuje podobieństwa między tematyką wiersza Norwida a obrazem Gieryskiego	• przedstawia sytuację i stan wewnętrzny osoby mówiącej w liryku Norwida; • wyjaśnia – na podstawie wiersza <i>Moja piosnka (II)</i> – symbolikę zachowania ludzi; • wyjaśnia sens obrazów poetyckich w liryku Norwida, interpretując przenośnie; • definiuje neologizm; • analizuje budowę słowotwórczą neologizmów w wierszu Norwida; • definiuje wymienione neologizmy; • omawia wpływ symboliki kolorów na wymowę obrazu Gieryskiego	• wyjaśnia wpływ refrenu, powtórzenia, rytmu na muzyczność wiersza Norwida; • podaje przykłady utworów podobnych do tekstu <i>Moja piosnka (II)</i> ze względu na nastrój i muzyczność; • uzasadnia wybraną hipotezę interpretacyjną; • porównuje wiersz Norwida z <i>Hymnem</i> Juliusza Słowackiego; • redaguje analizę porównawczą wierszy: <i>Moja piosnka (II)</i> Norwida i <i>Hymn (Smutno mi, Boże)</i> Słowackiego; • ocenia związek między tytułem obrazu Gieryskiego a jego treścią
Jak napisać bestseller? (lekcja dwugodzinna)	<i>Z naszego świata w świat epiki, czyli pomysł na przebój czytelniczy</i> (s. 133–135)	• czyta cicho ze zrozumieniem, wyszukując potrzebne informacje; • wyjaśnia pojęcia: <i>wątek</i> , <i>świat przedstawiony</i> , <i>fikcja</i> ;	• wyjaśnia zawarte w tekście pojęcia związane z epiką; • przedstawia propozycje podstawowych składników świata przedstawionego w	• wydobywa z tekstu informacje dotyczące cech utworu epickiego; • przygotowuje wstępny projekt tekstu epickiego	• omawia zawarte w tekście informacje związane z utworem epickim; • przygotowuje całościowy projekt tekstu epickiego;

	Umberto Boccioni, <i>Wizje symultaniczne</i> (s. 134) narrator, realizm, wątek, świat przedstawiony, fikcja, bohater, czas akcji, nowela	• proponuje ciąg wydarzeń projektowanego tekstu epickiego	projektowanym tekście epickim		• interpretuje obraz Boccioniego jako ilustrację tekstu dotyczącego epiki
Agatha Christie – królowa kryminału (lekcja godzinna)	Agatha Christie, <i>Tajemniczy przeciwnik</i> (lektura czytana w całości) <i>Tajemniczy przeciwnik</i> – zadania do lektury (s. 116–118) powieść kryminalna	• zapoznaje się z najważniejszymi faktami z biografii Agathy Christie; • formułuje swoją opinię na temat powieści; • wyszukuje potrzebne informacje w tekście; • wymienia cechy powieści kryminalnej; • streszcza fabułę powieści; • zbiera informacje potrzebne do rozwiązania zagadki kryminalnej; • rozpoznaje gatunek powieści kryminalnej	• analizuje przebieg akcji, wskazuje moment jej rozpoczęcia; • określa, co jest zaczynem akcji w <i>Tajemniczym przeciwniku</i>; • streszcza historię dokumentu kluczowego dla rozwoju akcji; • wskazuje w tekście cechy powieści kryminalnej; • wypowiada się na wskazany temat, uzasadnia swoje stanowisko	• wyszukuje i selekcjonuje potrzebne informacje; • definiuje powieść kryminalną; • wskazuje przesłanki prowadzące do rozwiązania zagadki kryminalnej; • wskazuje w powieści <i>Tajemniczy przeciwnik</i> elementy poświadczające przynależność tego tekstu do gatunku powieści kryminalnej; • dostrzega wątek romansowy w powieści; • porównuje poziom wiedzy czytelnika i bohaterów	• wskazuje elementy intrygi zastosowane przez Agathę Christie; • ocenia, jak obecność wątku romansowego wpływa na atrakcyjność powieści; • ocenia wpływ języka powieści na kreację świata przedstawionego; • omawia stosunek narratora do czytelnika, ilustruje swoje spostrzeżenia odpowiednimi cytatai
Kim jest tajemniczy przeciwnik? (lekcja godzinna)	Agatha Christie, <i>Tajemniczy przeciwnik</i> (lektura czytana w całości) <i>Tajemniczy przeciwnik</i> – zadania do lektury (s. 116–118)	• wyszukuje w tekście potrzebne informacje; • przedstawia strony konfliktu ukazanego w powieści; • wyjaśnia, kto jest czarnym charakterem i jak doszło do jego zdemaskowania	• relacjonuje losy Jane Finn; • przedstawia rzeczywistość stanowiącą tło wydarzeń; • przywołuje odpowiednie cytaty	• przedstawia i ocenia plany Jamesa Edgertona; • określa, co go zaskakuje w losach Jane Finn; • ocenia, czy łatwo mu było uwierzyć w świat przedstawiony powieści, uzasadnia swoje stanowisko	• ocenia, w jaki sposób występujące w powieści realia społeczno-polityczne wpływają na odbiór utworu przez współczesnego czytelnika, uzasadnia swoje stanowisko
Tuppence,	Agatha Christie,	• wyszukuje potrzebne	• charakteryzuje parę	• charakteryzuje postać	• porównuje fabułę utworu

Tommy i inni detektywi (lekcja godzinna)	<i>Tajemniczy przeciwnik</i> (lektura czytana w całości) <i>Tajemniczy przeciwnik</i> – zadania do lektury (s. 116–118)	informacje w tekście; • przedstawia parę głównych bohaterów; • wypowiada się na temat Tuppence i Tommy’ego jako detektywów	głównych bohaterów, odwołując się do przykładów z powieści; • ocenia Tuppence i Tommy’ego jako detektywów; • ustala, w jaki sposób bohaterowie budują wiedzę o sprawie; • wymienia inne postacie detektywów z literatury i filmu	idealnego detektywa; • zbiera informacje o innych postaciach detektywów, porównuje z nimi bohaterów <i>Tajemniczego przeciwnika</i> ; • ocenia, czy fabuła utworu Agathy Christie może posłużyć za scenariusz udanego filmu kryminalnego, uzasadnia swoje stanowisko	Agathy Christie z współczesnymi powieściami kryminalnymi; • redaguje na podstawie <i>Tajemniczego przeciwnika</i> szkic scenariusza; • przedstawia wybrane wydarzenie z powieści w postaci scenopisu
Dylemat zakochanego (lekcja godzinna)	Adam Mickiewicz, <i>Nieprawda</i> (s. 171) Erasmus Engert, <i>Przydomowy ogród</i> , (s. 172)	• wie, że wiersz jest przykładem liryki bezpośredniej; • formułuje dylemat osoby mówiącej w wierszu; • określa, do kogo jest skierowany monolog liryczny; • przedstawia swoje odczucia po obejrzeniu obrazu Engerta	• definiuje typ liryki reprezentowany przez utwór <i>Nieprawda</i> ; • wypowiada się na temat stanu wewnętrznego osoby mówiącej w wierszu; • wskazuje w tekście słownictwo nazywające stan duchowy, uczucia, emocje; • opisuje obraz Engerta	• charakteryzuje podmiot liryczny i adresatkę wiersza; • określa sytuację, w której ujawnia się stan wewnętrzny podmiotu lirycznego; • formułuje swoje stanowisko w kwestii przedstawionego w wierszu dylematu (<i>Czy to jest przyjaźń? czy to jest kochanie?</i>); • ocenia język utworu; • redaguje monolog wewnętrzny adresatki po otrzymaniu tekstu wiersza	• gromadzi argumenty do dyskusji na temat sytuacji duchowej osoby mówiącej w liryku <i>Nieprawda</i> (kocha czy tylko się przyjaźni?)
„Kto miłości nie zna, ten żyje szczęśliwy”, czyli epilog romantycznego uczucia w wierszu Adama Mickiewicza do M***	Adam Mickiewicz, <i>Do M***</i> (s. 173)	• czyta głośno wiersz; • wypowiada się na temat swoich wrażeń po lekturze utworu; • opowiada historię przedstawioną w wierszu; • określa stan emocjonalny osoby mówiącej; • wskazuje fragmenty mające	• określa, czy utwór ma kształt monologu, czy dialogu; • charakteryzuje podmiot liryczny i adresatkę wiersza, określa relację między nimi; • nazywa wyrażone w tekście emocje; • uzasadnia, odwołując się	• czyta głośno, dokonując interpretacji wiersza; • uzasadnia monologowy charakter wypowiedzi poetyckiej; • ocenia, czy wiersz dotyczy przeszłości, czy przyszłości, i uzasadnia swoje stanowisko; • nazywa i komentuje przy	• przedstawia kontekst biograficzny wiersza; • analizuje budowę i język utworu

(lekcja godzinna)		kształt relacji o zdarzeniach i zawierające rozmyślania; • dostrzega regularność budowy tekstu	do tekstu, czy bohater jest szczęśliwy, czy cierpi	użyciu cytatów ukazane stany emocjonalne; • nazywa i omawia sposoby rytmiczności tekstu	
Odkrywanie tajemnic obrazu Caspara Davida Friedricha <i>Kobieta w oknie</i> (lekcja godzinna)	Caspar David Friedrich, <i>Kobieta w oknie</i> (s. 176)	- wybiera z tekstu wskazane informacje; - wymienia elementy przedstawione na obrazie; - opisuje kolorystykę dzieła; - krótko opisuje obraz	- wybiera z tekstu istotne informacje; - określa relacje między poszczególnymi elementami obrazu; - wskazuje źródła światła na obrazie; - opisuje dzieło Friedricha	- systematyzuje informacje z tekstu; - odczytuje znaczenia poszczególnych elementów obrazu; - omawia kompozycję obrazu; - opisuje obraz z wykorzystaniem słownictwa związanego z językiem malarstwa	- referuje informacje z tekstu; - odczytuje znaczenia wynikające z całości dzieła; - omawia wszystkie znaczące dla dzieła środki języka malarstwa; - opisuje obraz, stosując język poetycki
W ogrodzie uczuć (lekcja godzinna)	Jan Lechoń, <i>Sprzeczką</i> (s. 201), *** [<i>Na niebo wypływają białych chmurek żagle</i>] (s. 202) Auguste Renoir, <i>Kobieta z parasolką</i> (s. 203)	- podaje swoje skojarzenia ze słowem <i>ogród</i>; - określa osobę mówiącą i adresata wypowiedzi w wierszach; - opisuje sytuację przedstawioną w każdym z utworów; - określa nastrój wierszy	- ocenia zgodność tytułu wiersza <i>Sprzeczką</i> z treścią tego utworu; - charakteryzuje perspektywę czasową w wierszu *** (<i>Na niebo wypływają białych chmurek żagle</i>); - wskazuje i omawia elementy łączące utwór *** (<i>Na niebo wypływają białych chmurek żagle</i>) z wierszem <i>Sprzeczką</i>; - wymienia kolory widoczne na obrazie Renoira	- określa, czy wiersz <i>Sprzeczką</i> jest dialogiem, czy monologiem; - wskazuje symboliczne znaczenia motywu ogrodu; - wskazuje czynniki wpływające na nastrój osoby mówiącej; - kojarzy strofy utworu *** (<i>Na niebo wypływają białych chmurek żagle</i>) z kolorami, uzasadnia swoje zdanie; - opisuje obraz <i>Kobieta z parasolką w ogrodzie</i>	- porównuje funkcjonowanie motywu ogrodu w wierszach Lechońa, a także na obrazie Renoira; - redaguje kilka refleksji na temat: „Czy było warto «pójść do ogrodu»?”; - omawia związek między formą obrazu Renoira (np. użytymi kolorami) a wymową dzieła
Miłość w czasie strasznym (Zbigniew Herbert, <i>Dwie krople</i>)	Zbigniew Herbert, <i>Dwie krople</i> (s. 206) Gustav Klimt, <i>Pocałunek</i> (s. 206)	- podjęć próbę zrekonstruowania historii bohaterów lirycznych z utworu Herberta; - formułuje pytanie, jakie	wskazuje w wierszu Herberta niezrozumiałe fragmenty (sformułowania, słowa) i przedstawia swoje wyjaśnienie ich znaczenia;	odszukuje w wierszu sformułowania mogące się pojawić w opowiadaniu pisanym językiem prozy i/lub brzmiące wyjątkowo,	odszukuje w wierszu aluzję do przysłowia <i>Nie czas żałować róż, gdy płoną lasy</i> (z dramatu Słowackiego <i>Lilla Weneda</i>), a następnie

(lekcja godzinna)		chciałby w związku z nią zadać; • opisuje sytuację ukazaną na obrazie Klimta	• wyszukuje w utworze fragmenty mówiące o miłości; • określa nastrój utworu, przywołując właściwe cytaty z tekstu; • ocenia wartości estetyczne przywołanych tekstów kultury	niezwykle, poetycko; • charakteryzuje związek między środkami malarskimi zastosowanymi przez Klimta a obrazem miłości ukazanym w dziele <i>Pocałunek</i>	wyjaśnia ten fragment utworu Herberta; • wskazuje i omawia nowatorstwo w ujęciu motywu miłości w wierszu Herberta; • interpretuje funkcjonowanie motywu miłości w wierszu Herberta i na obrazie Klimta
Dlaczego Bajdała kłóci się z Bogiem? (lekcja godzinna)	Bolesław Leśmian, <i>Dusiołek</i> (s. 189–190) ballada	• zapoznaje się z informacjami na temat Bolesława Leśmiana; • odczytuje głośno i wyraziście tekst ballady; • opowiada o wydarzeniach przedstawionych w utworze; • wymienia głównych bohaterów; • odróżnia postacie realistyczne od fantastycznych; • gromadzi informacje na temat Bajdały; • przedstawia narratora; • zna definicję ballady	• określa adresata opowieści; • charakteryzuje narratora, odnosząc się do używanego przezeń języka; • uzasadnia przynależność <i>Dusiołka</i> do gatunku ballady; • redaguje charakterystykę z wykorzystaniem elementów gwary ludowej	• czyta głośno, dokonując interpretacji; • charakteryzuje i ocenia Bajdałę z uwzględnieniem języka i przezwiska bohatera; • opracowuje artykuł hasłowy o Dusiołku do leksykonu; • przyłącza się do obrony przed oskarżeniami Bajdały lub do oskarżeń	• wskazuje liryczne cechy utworu Leśmiana; • porównuje <i>Dusiołka</i> z innymi znanymi balladami; • interpretuje zarzut Bajdały pod adresem Boga; • proponuje sposób odczytania neologizmu <i>potworzyć</i>; • układa „mowę obrończą” Pana Boga na zarzuty Bajdały
Ćwiczmy streszczanie (lekcja godzinna)	<i>Treść w okamgnieniu, czyli o streszczeniu</i> (s. 271–272) <i>Przekształcanie tekstu – podręcznik Gramatyka i stylistyka</i> (s. 90)	• wie, na czym polega streszczanie • wybiera najważniejsze informacje ze streszczanego tekstu	• skraca zdania, zastępując wyrazy i zwroty szczegółowe wyrazami o znaczeniu ogólnym; • wykorzystuje w streszczeniu wyrazy o znaczeniu ogólnym	• tworzy streszczenie Artysty Sławomira Mrożka, dbając o odpowiedni wybór informacji i poprawność formułowanych zdań	• formułuje zasady dobrego streszczania oraz stosuje je w tworzonych przez siebie streszczeniach; • dostrzega zależność kształtu i objętości streszczania od rodzaju streszczanego tekstu

	streszczenie				
Jak ogień i woda. O relacji dwóch sióstr z wdowiej chaty (lekcja godzinna)	Juliusz Słowacki, <i>Balladyna</i> (lektura czytana w całości) <i>Balladyna</i> – zadania do lektury (s. 255–260)	• zapoznaje się z informacjami na temat życia i twórczości Juliusza Słowackiego; • czyta cicho ze zrozumieniem; • wypowiada się na temat swoich wrażeń po lekturze <i>Balladyny</i>; • przedstawia oraz ocenia Alinę i Balladynę; • wyszukuje w tekście informacje na temat bohaterów	• dostrzega, że Alina i Balladyna zostały zestawione na zasadzie kontrastu; • określa cechy i postawy uwidaczniające się w ich wypowiedziach i zachowaniu; • nazywa uczucia bohaterów; • tworzy wypowiedź argumentacyjną na wskazany temat	• wymienia wartości ważne dla bohaterów; • formułuje pytania dotyczące motywów działania postaci; • komentuje i ocenia postępowanie bohaterów dramatu; • wskazuje czynniki wpływające na kształtowanie się relacji między rodzeństwem	• odczytuje znaczenia przenośne i symboliczne wybranych elementów dramatu; • dokonuje analizy i interpretacji tekstów kultury z uwzględnieniem niezbędnych kontekstów
Fantastyka i magia w <i>Balladynie</i> Juliusza Słowackiego (lekcja godzinna)	Juliusz Słowacki, <i>Balladyna</i> (lektura czytana w całości) <i>Balladyna</i> – zadania do lektury (s. 255–260)	• określa czas i miejsce wydarzeń; • dzieli postacie i wydarzenia dramatu na realistyczne i fantastyczne; • określa, w jaki sposób siły spoza świata rzeczywistego wpływają na losy bohaterów	• analizuje świat przedstawiony dramatu ze szczególnym uwzględnieniem elementów realistycznych i fantastycznych; • przedstawia w punktach dzieje korony Lecha; • określa związek losów Grabca i Kirkora z postacią Goplany	• określa funkcje motywów fantastycznych w dramacie Słowackiego; • wskazuje podobieństwa i różnice między <i>Balladyną</i> a baśnią	• określa funkcje postaci alegoryczno-symbolicznych w dramacie; • charakteryzuje wizję świata ukazaną w <i>Balladynie</i>
Tropem zbrodni i kłamstwa, czyli do czego doprowadziła Balladynę żądza władzy (lekcja godzinna)	Juliusz Słowacki, <i>Balladyna</i> (lektura czytana w całości) <i>Balladyna</i> – zadania do lektury (s. 255–260) tragedia, tragizm	• wyjaśnia znaczenie słowa <i>tragiczny</i>; • przedstawia przebieg wydarzeń prowadzący do klęski tytułowej bohaterki; • wyszukuje w tekście informacje dotyczące losów bohaterki; • ocenia Balladynę jako	• wskazuje cele i wartości ważne dla Balladyny; • wyszukuje w tekście cytaty charakteryzujące bohaterkę i ukazujące jej uczucia; • wyjaśnia, jakie konsekwencje miało dla Balladyny popełnienie zbrodni;	• wyjaśnia pojęcia: <i>tragedia</i>, <i>tragizm</i>; • podaje przykłady sytuacji tragicznych; • wskazuje w <i>Balladynie</i> bohaterów tragicznych i wskazuje przyczyny wyboru; • ocenia, czy bohaterowie dramatu Słowackiego mają	• omawia – w odniesieniu do dramatu Słowackiego – motywy władzy, winy, kary; • wskazuje źródła tragizmu bohaterów dramatu Słowackiego; • przedstawia swoją interpretację dramatu Słowackiego

		człowieka i królową; • zna pojęcia: <i>tragedia</i>, <i>tragizm</i>	• rozpoznaje sytuacje emocjonalne i wartości życiowe innych bohaterów; • wskazuje przykłady wpływu sił spoza świata ludzkiego na los bohaterów	wolność działania; • zabiera głos w dyskusji: <i>Czy Balladyna była skazana na zło?</i>	
Co możemy znaleźć w <i>Balladynie</i>? Wielopłaszczyznowość dramatu Juliusza Słowackiego (lekcja godzinna)	Juliusz Słowacki, <i>Balladyna</i> (lektura czytana w całości) <i>Balladyna</i> – zadania do lektury (s. 255–260) tragedia	• zna pojęcia: <i>dramat</i>, <i>tragedia</i>; • udowadnia – przedstawiając budowę utworu Słowackiego – że <i>Balladyna</i> należy do dramatu; • rozumie, na czym polega przenośny / symboliczny charakter motywu	• uzasadnia przynależność <i>Balladyny</i> do gatunku dramatu; • zapoznaje się z definicją tragedii; • rozpoznaje w tekście <i>Balladyny</i> motywy o znaczeniu przenośnym i symbolicznym; • rozpoznaje sceny z dramatu przedstawione na fotografiach z inscenizacji; • tworzy wypowiedź argumentacyjną na wskazany temat	• wyjaśnia pojęcia: <i>dramat</i>, <i>tragedia</i>; • interpretuje znaczenie korony Lecha i czerwonej plamy na czole <i>Balladyny</i>; • ocenia, czy <i>Balladyna</i> jest utworem, który łatwo wystawić na scenie, uzasadnia swoje stanowisko	• ocenia, czy <i>Balladynę</i> można określić jako tragedię, uzasadnia swoje stanowisko; • dokonuje analizy i interpretacji tekstów kultury (plakatów, fotografii) z uwzględnieniem niezbędnych kontekstów • wskazuje w tekście elementy komizmu i wyjaśnia, jaki sposób ukształtowania wypowiedzi nadął jej charakter komiczny
W odmętach życia – <i>Burza (I)</i> Cypriana Norwida (lekcja godzinna)	Cyprian Norwid, <i>Burza (I)</i>, fragment (s. 181–182) William Turner, <i>Burza śniegowa</i> (s. 181) Antonio Vivaldi, <i>Cztery pory roku</i>, fragment <i>L'estate (Lato)</i>, utwory 4–6	• wskazuje skojarzenia dotyczące burzy; • dostrzega motyw burzy jako ważny element utworu • wyodrębnia w tekście fragmenty zrozumiałe i niezrozumiałe; • omawia scenerię przedstawioną w wierszu Norwida; • wskazuje w tekście apostrofę; • określa bohatera wiersza;	• przypomina sobie znane literackie, malarskie i filmowe obrazy rozmaitych burz, wskazuje, co je łączy; • stara się odnaleźć muzyczny portret burzy we fragmencie <i>L'estate</i> z <i>Czterech pór roku</i> Vivaldiego; • charakteryzuje burzę ukazaną w wierszu Norwida; • interpretuje zawartą w tekście apostrofę	• odczytuje przenośny / symboliczny charakter burzy w wierszu Norwida; • opisuje postawę, jaką powinien przyjąć bohater liryczny utworu; • wskazuje elementy podobieństwa między wierszem Norwida a obrazem <i>Burza śniegowa</i> Turnera; • wyjaśnia wpływ burz z różnych tekstów kultury (literackich, malarskich	• porównuje obrazy przyrody w przywołanych tekstach kultury; • wyjaśnia znaczenie dosłowne i alegoryczne motywu burzy w kontekście wiersza Norwida; • porównuje obrazy burzy, gromu, zawieruchy zawarte w innych utworach literackich (np. <i>Balladynie</i>, <i>Świteziance</i>) z przedstawieniem burzy w wierszu Norwida;

		• opisuje, w jakiej znajduje się sytuacji; • próbuje odczytać ogólny sens wiersza		i filmowych) na bohaterów tych utworów; • wyjaśnia symbolikę motywów burzy, gromu, zawieruchy zawartych w innych utworach literackich (np. <i>Balladynie</i>, <i>Świteziance</i>)	• porównuje ideę wyrażoną w wierszu Norwida z fragmentem <i>Odysa Staffa</i>
Modlitwa pewnego szewczyka – wokół wiersza Bolesława Leśmiana (lekcja godzinna)	Bolesław Leśmian, <i>Szewczyk</i> (s. 192–193)	• zna podstawowe informacje na temat Bolesława Leśmiana; • odczytuje głośno i wyraziście utwór <i>Szewczyk</i>; • przedstawia głównego bohatera utworu; • wymienia składniki tworzące sytuację liryczną; • krótko charakteryzuje narratora; • odnajduje motyw Boga w wierszu <i>Szewczyk</i>; • cytuje powtarzającą się strofę, próbuje wyjaśnić jej rolę w kompozycji utworu	• uzasadnia przynależność <i>Szewczyka</i> do gatunku pieśni; • określa świat przedstawiony utworu, odwołując się do fragmentów; • próbuje komentować wypowiedź bohatera lirycznego; • wymienia powtarzające się elementy kompozycyjne utworu	• czyta głośno, dokonując interpretacji; • wyjaśnia, odnosząc się do tekstu <i>Szewczyka</i>, znaczenie motywu Boga; • odpowiada, co – według utworu Leśmiana – jest sensem ludzkiego życia	• wskazuje liryczne cechy utworu Leśmiana; • formułuje – na podstawie utworu <i>Szewczyk</i> – refleksje o charakterze filozoficznym; • porównuje sposób kreowania świata przedstawionego w utworze <i>Szewczyk</i> z innymi utworami Leśmiana
Czytelnik czyta w czytelniku poczytne czasopismo, czyli o wyrazach podstawowych i pochodnych (lekcja dwugodzinna)	Wyrazy podstawowe i pochodne, <i>Funkcje formantów</i> – podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> (s. 53–58) wyraz podstawowy, wyraz pochodny, podstawa	• używa pojęć: <i>wyraz podstawowy</i>, <i>wyraz pochodny</i>, <i>podstawa słowotwórcza</i>, <i>formant</i>, <i>parafraza słowotwórcza</i>; • wyodrębnia w wyrazie pochodnym podstawę słowotwórczą i formant (typowe przykłady); • rozróżnia rodzaje formantów słowotwórczych: przyrostek, przedrostek;	• wskazuje w wyrazach oboczności spółgłoskowe i samogłoskowe; • poprawnie zapisuje wyrazy pochodne zawierające w sobie oboczności spółgłoskowe i samogłoskowe	• wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>wyraz podstawowy</i>, <i>wyraz pochodny</i>, <i>podstawa słowotwórcza</i>, <i>formant</i>, <i>parafraza słowotwórcza</i>; • wyodrębnia w wyrazie pochodnym podstawę słowotwórczą i formant	• rozróżnia rodzaje formantów słowotwórczych: wrostek, formant zerowy; • tworzy wyrazy pochodne przez dodawanie wrostków oraz użycie formantu zerowego

	słotwórcza, formant (przedrostek, przyrostek, wrostek, formant zerowy), parafraza słotwórcza	• tworzy wyrazy pochodne od podstawowych przez dodawanie przyrostków i przedrostków; • wskazuje wyrazy podstawowe do pochodnych; • rozpoznaje wyrazy słotwórczo niepodzielne			
Słownikowi krewni, czyli rodzina wyrazów (lekcja godzinna)	<i>Rodzina wyrazów</i> , – podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> (s. 59–60) rodzina wyrazów, rdzeń, rdzeń oboczny, wyraz pokrewny	• używa pojęć: <i>rodzina wyrazów, rdzeń, rdzeń oboczny, wyraz pokrewny</i>; • tworzy – według wzoru – łańcuch wyrazów podstawowych i pochodnych; • uzupełnia wykres rodziny wyrazów; • wyodrębnia rdzeń w rodzinie wyrazów	• zapisuje oboczności rdzenia; • rozróżnia wyrazy pokrewne i bliskoznaczne	• wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>rodzina wyrazów, rdzeń, rdzeń oboczny, wyraz pokrewny</i>; • tworzy wyrazy pokrewne do podanego wyrazu	• tworzy wykres rodziny wyrazów
Co złożone, co zestawione, a co zrośnięte? O wyrazach złożonych (lekcja godzinna)	<i>Wyrazy złożone</i> – podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> (s. 61–62) wyraz złożony, zrost, złożenie, zestawienie	• używa pojęcia <i>wyraz złożony</i>; • rozróżnia zestawienia, zrosty, złożenia; • podaje wyrazy podstawowe stanowiące podstawę do utworzenia wyrazów złożonych	• tworzy zestawienia, złożenia i zrosty od podanych wyrazów podstawowych; • zna zasady pisowni złożeń (z łącznikiem i bez niego)	• wyjaśnia pojęcie <i>wyraz złożony</i>; • omawia kryteria podziału wyrazów złożonych; • rozróżnia wyrazy niepodzielne i podzielne słotwórczo, a wśród nich złożenia, zestawienia i zrosty; • zna i poprawnie stosuje zasady pisowni złożeń (z łącznikiem i bez niego)	• wskazuje podstawy słotwórcze w wyrazach złożonych; • wyodrębnia formanty w wyrazach złożonych
Dojrzewanie do pisarstwa – Aleksander Fredro, <i>Autobiografia</i>	Fredro, <i>Autobiografia</i> , fragmenty (s. 267–269) Juliusz Kossak,	• czyta cicho ze zrozumieniem, wyszukując potrzebne informacje; • wymienia wydarzenia historyczne przywołane	• opowiada o pobycie pisarza w Paryżu; • odczytuje fragment będący refleksją o współistnieniu dramatu i	• uzasadnia przynależność przywołanego tekstu do gatunku autobiografii; • wypowiada się na temat edukacji dzieci w Galicji w XIX	• wyjaśnia różnice między biografią i autobiografią; • podaje przykłady tekstów reprezentujących gatunek biografii i autobiografii;

(lekcja godzinna)	Aleksander Fredro, (s. 269) biografia, autobiografia	w tekście; • cytuje zdanie relacjonujące moment zainteresowania się Fredry dramatem; • odróżnia tekst biograficzny od autobiografii	teatru	w.; • wskazuje i nazywa ważne wydarzenia historyczne przywołane przez Fredrę; • odtwarza współczesnym językiem rozważania na temat powołania autora dramatycznego	• wyjaśnia sens wyrażenia <i>szkola świata</i> ; • wyjaśnia słowa Fredry ujawniające młodzieńcze rozumienie powołania autora jako twórcy dramatycznego; • redaguje jednoaktówkę <i>Strach nastraszony</i>
Komedia, młodsza siostra tragedii (lekcja godzinna)	<i>Komedia, siostra tragedii</i> (s. 261–262) fotos z inscenizacji <i>Snu nocy letniej</i> Williama Szekspira, reż. Jacek Bunsch (s. 263) komedia, komizm intryga	• wyszukuje w tekście wskazane informacje; • odróżnia – na podstawie cech gatunkowych – komedię od tragedii; • odróżnia różne rodzaje komizmu	• wyszukuje w tekście najważniejsze informacje; • wymienia cechy komedii; • nazywa rodzaje komizmu	• odtwarza najważniejsze informacje z tekstu; • samodzielnie wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>komizm</i> ; • charakteryzuje różne rodzaje komizmu	• formułuje – na podstawie tekstu – wypowiedź związaną z podejmowanym przez tekst tematem; • wyjaśnia sens komizmu jako kategorii estetycznej; • podaje i omawia – w odniesieniu do znanych mu tekstów kultury – przykłady różnych rodzajów komizmu
Zemsta Fredry – komedia charakterów, komedia intrygi (lekcja godzinna)	Aleksander Fredro, <i>Zemsta</i> (lektura czytana w całości) <i>Zemsta</i> – zadania do lektury (s. 265–266) komizm, komedia, intryga	• zna podstawowe informacje na temat Aleksandra Fredry i <i>Zemsty</i> • przypisuje dzieło Fredry do właściwego rodzaju literackiego; • posługuje się słownictwem związanym z dramatem jako rodzajem literackim; • wskazuje w tekście elementy komizmu	• wskazuje w <i>Zemście</i> elementy dramatu, np. akt, scena, tekst główny, tekst poboczny, monolog, dialog; • wskazuje w utworze cechy charakterystyczne dla komedii; • wskazuje w tekście różne typy komizmu	• udowadnia – odwołując się do przykładów z tekstu – że <i>Zemsta</i> jest komedią; • określa, jakie informacje zostały zawarte w didaskaliach; • charakteryzuje <i>Zemstę</i> jako komedię charakterów	• wskazuje elementy struktury wewnętrznej dramatu: ekspozycja (wstęp, zarysowanie głównego wątku), zawiązanie i rozwinięcie akcji, punkt kulminacyjny, rozwiązanie akcji; • wskazuje środki teatralne pozwalające wyeksponować komizm tekstu
Kto się na kim mści i dlaczego? (Aleksander Fredro, <i>Zemsta</i>)	Aleksander Fredro, <i>Zemsta</i> (lektura czytana w całości) <i>Zemsta</i> – zadania	• przedstawia głównych bohaterów komedii Fredry; • wyjaśnia tytuł dzieła, wykorzystując synonimy;	• charakteryzuje bohaterów komedii Fredry; • wskazuje postać, której udało się osiągnąć cel, i	• przedstawia motywacje poszczególnych postaci; • wskazuje bohatera, który niczego nie zyskuje, określa, co	• zna okoliczności powstania <i>Zemsty</i> (kontekst biograficzny); • wyjaśnia związek

(lekcja dwugodzinna)	do lektury (s. 265–266)	wyszukuje w tekście potrzebne informacje	uzasadnia swój wybór; określa związek tytułu z działaniami bohaterów	go odróżnia; wyjaśnia motto utworu	„zaskakującej sprzeczności” z istotą komizmu
Pochwała czy krytyka rzeczywistości ukazanej w <i>Zemście</i>? (lekcja godzinna)	Aleksander Fredro, <i>Zemsta</i> (lektura czytana w całości) <i>Zemsta</i> – zadania do lektury (s. 265–266)	- określa czas i miejsce wydarzeń; - wskazuje w tekście elementy kultury szlacheckiej; - podejmuje próbę sformułowania odpowiedzi na pytanie zawarte w temacie lekcji	- wskazuje szlacheckie obyczaje ukazane w <i>Zemście</i>; - określa, co jest przez Fredrę wyśmiewane	- wskazuje wartości ważne dla szlacheckich bohaterów komedii Fredry; - określa, jaki charakter ma <i>Zemsta</i>: krytyczny czy pochwalny, oraz uzasadnia swoje stanowisko	wykorzystuje w interpretacji <i>Zemsty</i> wiedzę dotyczącą historii i kultury szlacheckiej
Różne oblicza widowisk teatralnych (<i>Wszystko jest teatrem</i>?) (lekcja godzinna)	<i>Wszystko jest teatrem?</i> (s. 273–276) fototy z przedstawienia baletowego (s. 274), z opery (s. 275), ze spektakli pantomimy (s. 275) opera, pantomima, spektakl baletowy	- czyta cicho, wyszukując w tekście najważniejsze informacje; - formułuje definicję teatru jako widowiska; - określa związek między aktorem a widzem; - stosuje w wypowiedziach słownictwo związane z teatrem	- charakteryzuje związki opery i spektaklu baletowego z przedstawieniem teatralnym; - wskazuje różnice między klasycznym przedstawieniem teatralnym a pantomimą	łączy rodzaj widowiska ze znakiem teatralnym i formą wyrazu artystycznego	podaje i omawia przykłady zjawisk pozateatralnych zawierających elementy teatru (np. widowiska sportowe)
Skróty (lekcja godzinna)	<i>Skróty</i> – podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> (s. 66–67) skrót	- używa terminu <i>skrót</i>; - prawidłowo odmienia skróty; - adresuje listy, poprawnie używając skrótów	- zapisuje i odczytuje często stosowane skróty; - zna zasady odmiany skrótów; - zna zasady interpunkcyjne zapisu skrótów; - projektuje wizytówki, stosując w zapisie skróty	- wyjaśnia znaczenie terminu <i>skrót</i>; - zna i poprawnie stosuje zasady interpunkcyjne zapisu skrótów	używa w wypowiedziach skrótów, oceniając ich przydatność i zrozumiałość
NIP dla ZUS-u i BOR w ONZ.	<i>Skrótowce</i> – podręcznik	- używa terminu <i>skrótowiec</i>; - prawidłowo odmienia	zapisuje i odczytuje często stosowane skrótowce;	wyjaśnia znaczenie terminu <i>skrótowiec</i>;	omawia kryteria podziału skrótowców na literowce,

Skrótownce (lekcja godzinna)	<i>Gramatyka i stylistyka</i> (s. 63–65) skrótowiec, literowiec, głoskowiec, sylabowiec, skrótowiec mieszany	skrótowce; • rozróżnia grupy skrótowców: literowce, głoskowce, sylabowce, skrótowce mieszane	• zna zasady odmiany skrótowców; • zna zasady ortograficzne zapisu skrótowców	• dostosowuje formę orzeczenia do łączącego się z nim skrótowca; • zna i poprawnie stosuje zasady ortograficzne zapisu skrótowców	głoskowce, sylabowce, skrótowce mieszane; • używa w wypowiedziach skrótowców, oceniając ich przydatność i zrozumiałość
Od przybytku głowa nie boli?... W świecie prasy – dawniej i dziś (lekcja godzinna)	<i>Gazeta w podręczniku</i> (s. 328–329) infografika: <i>Z historii polskiej prasy</i> (s. 338–339) gazeta, prasa, czasopismo	• wypowiada się na temat swoich doświadczeń czytelniczych związanych z prasą; • rozróżnia pojęcia: <i>prasa, gazeta, czasopismo</i> ; • czyta ze zrozumieniem informacje zawarte w tekście oraz w infografice	• wyjaśnia, czego zwykle poszukuje się w gazetach i czasopismach; • wymienia rodzaje prasy ze względu na zainteresowania odbiorców; • podaje charakterystyczne cechy czasopisma internetowego; • określa przyczynę i skutek wynalezienia druku	• wyjaśnia pojęcia: <i>prasa, gazeta, czasopismo</i> ; • wymienia rodzaje prasy, klasyfikując je według różnych kryteriów; • wskazuje typowe elementy układu treści w prasie; • zna najważniejsze fakty z historii prasy; • ocenia, w jakim stopniu wynalazki techniczne mogą zagrozić tradycyjnej prasie	• przedstawia wybrane czasopisma, które odegrały ważną rolę w polskiej kulturze; • omawia rolę prasy we współczesnym świecie; • wskazuje i omawia walory prasy, których nie mogą zastąpić najnowsze sposoby komunikowania się ludzi; • wskazuje interesujące dla siebie rodzaje prasy i uzasadnia swój wybór
Wśród szpalt, kolumn i tytułów (lekcja godzinna)	<i>W informacji i artykule nie zapomnij o tytule!</i> (s. 333–334) <i>Gimnastyka umysłowa, czyli jak zatytułować</i> (s. 335–337) tytuł, nadtytuł, podtytuł	• wie, jakie funkcję pełni tytuł; • zna pojęcia: <i>nadtytuł, podtytuł</i>	• określa cechy dobrego tytułu; • wyjaśnia pojęcia: <i>nadtytuł, podtytuł</i>	• analizuje budowę tytułów; • przyporządkowuje tytuł do określonej kategorii, uzasadnia swoją decyzję	• ocenia tytuły prasowe i uzasadnia ocenę; • nadaje tytuły zapowiadanym artykułom
Na tropie dziennikarza profesjonalisty	Stanisław Bortnowski, <i>Być dziennikarzem</i>	• wyszukuje w tekście wskazane informacje; • cytuje fragment zawierający	• omawia cytowane fragmenty tekstu; • tworzy portret dobrego	• cytuje zdanie będące reklamą zawodu dziennikarza; • odróżnia wrodzone	• komentuje zawartość treściową i formę tekstu; • posługuje się czynnie

(lekcja godzinna)	(s. 331–332)	zwięzłą charakterystykę dziennikarza; • nazywa cechy dobrego dziennikarza	dziennikarza	predyspozycje dziennikarza od wypracowanych umiejętności	słownictwem związanym z dziennikarstwem
Co? Gdzie? Kiedy? Dlaczego? Z jakim skutkiem? – czyli o dobrej informacji (lekcja godzinna)	<i>Informacja – chleb powszedni dziennikarza i artykuł pierwszej potrzeby</i> (s. 340–342) informacja, opinia, manipulacja	• odróżnia tekst informacyjny od oceniającego; • porządkuje fakty	• wyjaśnia istotę manipulacji; • układa informację na podstawie uporządkowanych faktów	• podaje przykłady manipulacji prasowej; • przekształca tekst informacji, usuwając z niego niepotrzebne elementy	• wyjaśnia różnice między obiektywną informacją a oceną; • układa wyczerpującą i dobrze skonstruowaną informację
Od wzmianki do sprawozdania – sztuka informowania (lekcja godzinna)	<i>Od wzmianki do sprawozdania. Sztuka informowania</i> (s. 343–344) wzmianka, zapowiedź, notatka, sprawozdanie, sylwetka	• zna nazwy podstawowych gatunków tekstów informacyjnych; • redaguje wzmiankę, zapowiedź sprawozdanie	• omawia podstawowe gatunki tekstów informacyjnych; • redaguje wzmiankę, zapowiedź sprawozdanie, zachowując wszystkie cechy tych form	• wskazuje i omawia przykłady różnych tekstów informacyjnych; • redaguje notatkę, sylwetkę	• charakteryzuje poszczególne gatunki tekstów informacyjnych; • redaguje notatkę, sylwetkę, zachowując wszystkie cechy tych form
Ćwiczmy przekształcanie tekstów (lekcja godzinna)	<i>Przekształcanie tekstu – podręcznik Gramatyka i stylistyka</i> (s. 90–92) streszczanie, skracanie, rozbudowywanie, plagiat	• zna różne sposoby przekształcania tekstu; • rozumie konieczność poszanowania własności intelektualnej autora przekształcanego tekstu	• stosuje wybrane formy przekształcania tekstu	• stosuje synonimy i słownictwo o węższym lub szerszym zakresie	• potrafi dokonywać przekształceń na tekście przy zachowaniu różnorodnego słownictwa

Wśród żywiołów morza w Żegludze Adama Mickiewicza (lekcja godzinna)	Adam Mickiewicz, <i>Żegluga</i> (s. 169)	• uważnie słucha wzorcowej recytacji; • opowiada o sytuacji lirycznej; • opisuje stan morza w analizowanych tekstach kultury; • opisuje – w odniesieniu do wiersza <i>Żegluga</i> – okręt ukazany w tym liryku; • potwierdza swoje stanowisko odpowiednimi cytataми z wiersza Mickiewicza	• czyta głośno, dokonując interpretacji; • charakteryzuje osobę mówiącą w tekście; • przedstawia wrażenie, jakie żegluga wywiera na bohaterze; • określa sposób ukazania okrętu w utworze Mickiewicza; • zna pojęcie <i>liryka bezpośrednia</i>	• redaguje opis przeżyć w formie kartki z podróży; • omawia zależności między światem zewnętrznym a wewnętrznym światem osoby mówiącej w wierszu <i>Żegluga</i>; • wskazuje językowe środki dynamizujące wypowiedź osoby mówiącej w liryku Mickiewicza	• wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu podróży w wierszu <i>Żegluga</i>; • wskazuje, co w odniesieniu do wiersza można określić jako niezwykle i na czym ta niezwykłość polega
Noc, morze i poeta – wokół wiersza Adama Zagajewskiego (lekcja godzinna)	Adam Zagajewski, <i>Noc, morze</i> (s. 235)	• formułuje opinię na temat wiersza Zagajewskiego; • opisuje okoliczności i scenerię przedstawione w utworze; • wskazuje bohatera lirycznego i osobę mówiącą w liryku <i>Noc, morze</i>; • określa nastrój wiersza	• opisuje morze ukazane w wierszu Zagajewskiego; • wskazuje i nazywa środki poetyckie wpływające na nastrój wiersza <i>Noc, morze</i>; • określa temat utworu	• odczytuje symboliczne znaczenia morza, nocy i słońca w wierszu Zagajewskiego; • określa, co mogło być impulsem do powstania liryku Zagajewskiego; • wskazuje, co może być inspiracją do napisania wiersza	• porównuje obraz morza w wierszach Mickiewicza i Zagajewskiego; • omawia wpływ środków poetyckich na obraz pejzażu morskiego w obu przywołanych lirykach
Walizka, a w niej... (Adam Zagajewski, Walizka) (lekcja godzinna)	Adam Zagajewski, <i>Walizka</i> (s. 233)	• przedstawia sytuację liryczną w wierszu <i>Walizka</i>; • określa tożsamość osoby mówiącej w wierszu; • wypisuje określenia dotyczące bohatera lirycznego; • wybiera z wiersza cytaty, który uważa za szczególnie ważny, i uzasadnia swój wybór;	• wskazuje w wierszu sformułowania potoczne i mające charakter poetycki; • wyodrębnia w utworze fragmenty o charakterze opowieści i refleksji, określa ich tematykę; • określa tematykę utworu, odwołując się do wybranych cytatów; • ocenia postawę osoby	• czyta głośno, dokonując interpretacji głosowej wiersza; • formułuje refleksję na temat języka utworu; • wyjaśnia znaczenie tytułowego motywu; • interpretuje wiersz <i>Walizka</i> jako utwór o tematyce egzystencjalnej; • proponuje inny tytuł wiersza, uzasadnia swój wybór	• wyjaśnia pojęcie ironii poetyckiej w kontekście wiersza Zagajewskiego; • formułuje pisemnie hipotezę interpretacyjną i rozważa ją, przywołując odpowiednie argumenty

		• podejmuje próbę określenia tematyki utworu	mówiącej w wierszu		
--	--	--	--------------------	--	--

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania dopełniające, a także inne – określone przez nauczyciela – wymagania na tę ocenę, np.:

- wyróżnia się swoją wiedzą i umiejętnościami;
- pracuje samodzielnie, cechuje go kreatywność;
- świadomie i funkcjonalnie posługuje się bogatą terminologią;
- samodzielnie analizuje i interpretuje teksty należące do literatury pięknej i literatury faktu;
- czyta, rozumie i wykorzystuje teksty popularnonaukowe, naukowe i publicystyczne;
- samodzielnie analizuje i interpretuje inne teksty kultury (np. dzieła malarskie, filmowe) z uwzględnieniem specyfiki wykorzystywanych w nich środków wyrazu;
- formułuje problemy, proponuje sposoby ich rozwiązania;
- tworzy bezbłędne wypowiedzi ustne i pisemne;
- bierze udział w konkursach przedmiotowych;
- publikuje swoje teksty.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych, w związku z tym nie jest w stanie, nawet z pomocą nauczyciela, wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak wiedzy i umiejętności wyklucza osiągnięcie nawet minimalnego postępu.